

HØRING - FORSLAG TIL ENDRING AV NY LANDDYRFORFLYTNINGSFORSKRIFT

På vegne av Landbruks- og matdepartementet gjennomfører Mattilsynet høring av endringer i utkastet til den nye landdyrforflytningsforskriften.

Tidligere utkast til den nye landdyrforflytningsforskriften som gjennomfører forordning (EU) 2020/688 ble hørt med frist 22. desember 2020 og kan leses her: [Forslag til ny felles forskrift om flytting av landdyr, rugeegg og animalske produkter fra landdyr i EØS-området | Mattilsynet](#)
Forskriften er likevel ikke fastsatt ennå. Hensikten med denne høringen er *ikke* å høre hele forskriftsutkastet på nytt, men å høre endringer og nye tilføyelser til forskriften. Dette innebærer gjennomføringen av en endringsforordning og utfyllende nasjonale bestemmelser om forflytning av landdyr.

Alle tidligere høringer av forskrifter som gjennomfører det nye dyrehelseregelverket er å finne på Mattilsynets nettside også etter høringenes utløp:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/nytt_dyrehelseregelverk_2021/

Hovedinnhold i forskriftsutkastet

Dette er høring 2 av landdyrforflytningsforskriften. Høringen omhandler tre typer av endringer.

Gjennomføring av forordning (EU) 2021/1706 som endrer forordning (EU) 2020/688:

- Kravet om opphold på godkjent anlegg i 42 dager før forflytning til en annen EØS-stat gjøres også gjeldende for produksjonsfjærfe som produserer andre produkter enn kjøtt og konsumegg.
- Kravet om at myndighetene informerer myndigheten i bestemmelsesstaten dersom kyllingene som forflyttes til en annen medlemsstat er ruget ut av rugeegg innført til Unionen fra et tredjeland gjøres også gjeldende ved forflytning av færre enn 20 dyr av andre fjærfe enn strutsefugler
- Det tilføyes en ny bestemmelse om at samling av hov- og kløvdyr, foruten slaktesmåfe som er individuelt identifisert, vil anses som «oppsamling» der dyr fra flere anlegg samles i en kortere periode enn 20 dager.
- For å sikre samsvar i reglene, tilføyes det et krav om at hunder, katter og ildere som samles og deretter sendes til en annen medlemsstat kommer fra godkjente oppsamlingssentraler iht. forordning (EU) 2019/2035 (som gjennomført i landdyrsporbarhetsforskriften).

- Det gis unntak fra kravet om påkrevd oppholdsperiode og helsesertifikat for konkurranseduer (engelsk: «racing pigeons») til idrettsarrangementer i en annen medlemsstat.
- Kravet om at ville dyr kommer fra et habitat der det ikke er rapportert en rekke sykdommer innenfor en gitt tidsperiode endres, slik at det er tydelig at kravene bare gjelder for arter sykdommene er listeført for.
- Vedlegg II del 1 punkt 3 og del 2 punkt 3 endres slik at det er tydelig at tuberkulose tester kan tas fra geit og dyr fra kamelfamilien, dvs. dyrene og ikke bare fra prøver. Da blir testmuligheten lik den som er for hjortedyr.
- Når det gjelder overvåkingen for tuberkulose som må være på plass før forflytning av geit til en annen EØS-stat, tydeliggjøres det at unntaket fra kravet om årlig testing av geiter er betinget av at de øvrige kravene til overvåking for tuberkulose er oppfylt.
- Henvisninger i forordning (EU) 2020/688 til forordning (EU) 2020/689 rettes.

Tilføyelse av utfyllende nasjonale bestemmelser:

- Unntak fra krav om rengjøring og desinfisering av transportmidler ved transport innenfor et anlegg og mellom anlegg som tilhører samme forsyningskjede
- Unntak om oppsamling på transportmiddel før forflytning av hov- og klovdyr og fjørfe til EØS-området
- Videreføring av krav ved transport av dyr fra næringsrettet dyrehold
- Videreføring av påbud om vaksinerings av duer
- Videreføring av bestemmelse om nasjonale overvåkningsprogrammer, isolasjon og undersøkelse med noen mindre justeringer
- Videreføring av karenstid for storfe, svin og dyr av kamelfamilien
- Vilkår for forflytning av honningbier i Norge istedenfor vilkår for sertifisering av bigårder, med noen endringer når det gjelder regioner
- Videreføring av forflytningsforbud for å begrense spredning av varroa- og trakémiddinfeksjon med noen endringer når det gjelder regioner
- Videreføring av restriksjoner på flytting av dyr fra sirkus og andre særegne dyrehold
- Videreføring av restriksjoner på flytting av småfe, med noen endringer bl.a. når det gjelder testing og nytt krav om testing for mædi ved flytting av hunndyr av sau
- Forenklede krav for flytting av holdte rein (tamrein) mellom sommer- og vinterbeiter i Norge og Sverige, samt utøvelse av samisk sport- og kulturarrangementer.
- Forenklede krav for transitt av holdte rein (tamrein) gjennom Finland ved forflytning av tamrein mellom beiter i Norge.
- Vilkår for kommersiell forflytning av tidligere eierløse, viltlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildere.

Oppheving og endring i forskrifter for gjennomføring av dyrehelselovforordning

- Omtale av forskriften som opphever og endrer en rekke forskrifter. Flere av disse forskriftene er nevnt i den første høringen. Det gjøres også endringer i kjæledyrforskriften og dyreimportforskrift.

Høringsfrist 11. mars 2022

Bakgrunnen for forslaget

Endringsforordning

Utkast til landdyrforflytningsforskriften gjennomfører forordningene (EU) 2020/688 og forordning (EU) 2020/2154 med utfyllende bestemmelser til dyrehelseforordningens del IV avdeling I kapittel 3 om forflytninger av holdte landdyr innenfor Unionen, kapittel 4 om forflytninger av viltlevende landdyr og kapittel 6 om produksjon, bearbeiding og distribusjon i Unionen av produkter av animalsk opprinnelse. I denne høringen høres gjennomføringen av en endringsforordning til forordning (EU) 2020/688, nemlig forordning (EU) 2021/1706.

Norge er gjennom EØS-avtalen forpliktet til å gjennomføre EUs nye dyrehelsereguleringer, forordning (EU) 2016/429 (dyrehelseforordningen) og utfyllende bestemmelser. Forordninger skal gjennomføres ordrett for å sikre lik gjennomføring i EØS. Det er derfor ikke mulig å påvirke det materielle innholdet i forordningene som høres. Norske innspill har blitt gitt i forbindelse med utarbeidelsen av forordningene i arbeids- og ekspertgruppemøter avholdt av EU-Kommisjonen.

Høringen av gjennomføring av forordninger gjøres derfor i hovedsak for å informere om innholdet, samt for å beskrive hvordan de juridisk og teknisk er foreslått gjennomført til norsk rett.

Utfyllende nasjonale bestemmelser

Som nevnt i den tidligere høringen, gir dyrehelseforordning (EU) 2016/429 og forordning (EU) 2020/688 myndighetene mulighet (eller plikt) til å fastsette utfyllende regelverk. Nåværende forskrifter om landdyrhelse bygger i stor grad på regelverk i EØS-avtalen som oppheves eller erstattes av dyrehelseforordningen med utfyllende forordninger. Enkelte nasjonale bestemmelser som kan og bør videreføres bør tas inn i de nye forskriftene som skal gjennomføre forordningene. I denne høringen, høres det derfor en rekke nasjonale bestemmelser om forflytning av landdyr. Disse er i stor grad en videreføring av gjeldende bestemmelser.

Dyrehelseforordning artikkel 170¹ åpner for at EU-/EØS-statene kan innføre nasjonale tiltak for å kontrollere alle listeførte landdyrsykdommer ved forflytning av dyr og avlsmaterialer internt i landet. Det er likevel et vilkår at tiltakene ikke hindrer handel mellom medlemsstatene og at tiltakene ikke går lenger enn hensiktsmessig og nødvendig for å hindre introduksjon av listeførte sykdommer. I tillegg er det et vilkår at de nasjonale bestemmelsene ikke er i strid med reglene om forflytning i dyrehelseforordning del IV tittel I kapitlene 3-5².

Dyrehelseforordningen artikkel 171 åpner for at EU-/EØS-statene kan innføre nasjonale tiltak for å kontrollere ikke-listeførte landdyrsykdommer ved forflytning av landdyr og avlsmaterialer. Det er et vilkår at sykdommen utgjør en vesentlig risiko for helsen til holdte landdyr i medlemsstaten. I tillegg, gjelder de samme begrensningene når det gjelder handelshindring, hensiktsmessighet og nødvendighet.

I dyrehelseforordningen artikkel 269 er det hjemmel for nasjonale tiltak internt i medlemsstaten, som enten kommer i tillegg til eller som er strengere enn forordningens regler. Dette gjelder likevel bare for reglene om ansvarsområder innen dyrehelse (inkludert driftsansvarliges ansvar for biosikkerhet), nasjonale krav til melding om sykdommer, nasjonale overvåkingsprogrammer, nasjonale tilleggskrav til registrering, godkjenning, journalføring og sporbarhetsregler for landdyr og avlsmateriale. På disse områdene er forordningen å anse som en minimumsforordning. De nasjonale kravene må ikke hindre forflytning av dyr eller produkter mellom medlemsstatene og/eller være uforenelig med nevnte reglene i dyrehelseforordningen.

Dersom forskriftsutkastets bestemmelser ikke synes å samsvare med åpningene i regelverket, ønsker vi at høringsinstansene påpeker dette.

Det materielle innholdet og ordlyden av nasjonale bestemmelser i høringen vil det være mulig å påvirke.

Innholdet i forskriftsutkastet - landdyrforflytningsforskriften

Kapittel I. Formål, virkeområde, definisjoner og gjennomføring

Med tilføyselen av rundt tjue utfyllende nasjonale bestemmelser til forskriften blir den vesentlig lengre og det foreslås derfor at bestemmelsene deles opp i kapitler.

§ 2 Definisjoner

En rekke definisjoner finnes i forordning (EU) 2020/688 som gjennomføres i landdyrforflytningsforskriften. Der er bl.a. storfe, sau, geit, svin og dyr av kamelfamilien og hestefamilien definert. Definisjoner som følger av den nye dyrehelseforskriften, vil også gjelde for denne forskriften. I den nye dyrehelseforskriften vil det foreslås definisjoner om bigård, besøksgård, dyreansamling, anlegg med næringsrettet dyrehold og åpen gård som ligger tett opp

¹ Landdyr er definert som fugler, landpattedyr, bier, humler, jf. AHL art.4(2). Art. 170 og 171 omfatter ikke reptiler og amfibier direkte. AHL 170 omfatter alle listeførte sykdommer, fordi E-sykdommer omfatter alle listeførte.

² Forflytning av landdyr og avlsmaterialer, samt produksjon, bearbeiding og distribusjon i fellesskapet av produkter av animalsk opprinnelse fra landdyr.

til definisjonene i dagens dyrehelseforskrift. Det vil også foreslås en definisjon av «bigård»³ og «bikubemateriell»⁴ som tar utgangspunkt i dagens birøktforskrift.

«Småfe» foreslås definert som sau og geit i landdyrforflytningsforskriften fordi begrepet er brukt flere steder i forskriften og definisjonene av sau og geit fremgår av forordningen.

Dagens definisjon av «livdyrsamarbeid» videreføres med noen mindre endringer til: «*en avtale mellom driftsansvarlige fra inntil fire anlegg der småfe holdes, som innebærer at dyr kan flyttes mellom anlegg eller holdes på felleseter hvor dyrene melkes*».

§ 3 Endringer til forordning (EU) 2020/688

Bestemmelsen som gjennomfører forordning (EU) 2020/688 med dyrehelsekrav som må oppfylles ved flytting av landdyr i EØS-området, og som er tidligere hørt, flyttes til § 3 pga. ny § 2 om definisjoner.

Forordning (EU) 2020/688 er nylig tatt inn i EØS-avtalen. Siden høringen av forskriften som gjennomfører forordningen, har det kommet en forordning som endrer forordning (EU) 2020/688, forordning (EU) 2021/1706.

Endringsforordningen vil gjennomføres i landdyrforflytningsforskriften § 3. Her er en oversikt over endringene:

- I forordning (EU) 2020/688 er det krav om at produksjonsfjærfe som holdes for produksjon av kjøtt eller egg til konsum og som skal sendes til et annet medlemsland, har oppholdt seg på godkjent anlegg i 42 dager før forflytning. Artikkel 34(1)(a)(ii) rettes slik at kravet også gjelder for produksjonsfjærfe som produserer andre produkter enn kjøtt og konsumegg.
- I forordning (EU) 2020/688 er det ved forflytning av daggamle kyllinger til en annen medlemsstat et krav om at myndigheten i opprinnelsesstaten informerer myndigheten i bestemmelsesstaten dersom kyllingene er ruget ut av rugeegg innført til Unionen fra et tredjeland. Samme informasjonskrav gjøres gjeldende ved forflytning av færre enn 20 dyr av andre fjærfe enn strutsefugler ved et det tilføyes et nytt krav i artikkel 37(2).
- Definisjonen av «oppsamling» i ny dyrehelseforordning art 4(49) byr på problemer fordi den viser til «*et kortere tidsrom enn den påkrevde oppholdsperioden for den berørte dyrearten*». Problemet oppstår for dyr der det ikke er definert en påkrevd oppholdsperiode før forflytning, f.eks. der slaktesmåfe som er individuelt identifisert i samsvar med forordning (EU) 2019/2035 artikkel 45, se forordning (EU) 2020/688 artikkel 18. Det tilføyes derfor en ny bestemmelse i artikkel 44(4) om at samling av hov- og klovdyr for slakt, foruten de nevnte slaktesmåfe som er individuelt identifisert, vil anses som «oppsamling» der dyr fra flere anlegg samles i en kortere periode enn 20 dager. Rettelsen rydder derimot ikke opp i uklarhetene rundt samling av hester.
- Det er krav i forordning (EU) 2019/2035 art 10 at oppsamlingssentraler for hunder, katter og ildrer som sender dyr til en annen medlemsstat er godkjente. For å sikre samsvar i reglene, tilføyes det et krav om at hunder, katter og ildere som er oppsamlet kommer fra godkjente oppsamlingssentraler iht. forordning (EU) 2019/2035.
- Det gis unntak fra kravet om påkrevd oppholdsperiode og helsesertifikat for konkurranseduer (engelsk «*racing pigeons*») er oversatt som «brevduer») til idrettsarrangementer i en annen medlemsstat. Andre EØS-stater så at forordning (EU) 2020/688 hindret konkurranseduer fra å trene til og delta i idrettsarrangementer og ba om unntak. Unntaket gis ved en tilføyelse til artikkel 68 og artikkel 71(1). Samtidig ryddes det ved at artikkel 81(3) fjernes og henvisningen i artikkel 81(1) til (3) fjernes.
- Kravet i forordning (EU) 2020/688 artikkel 101(4)(c) om at ville dyr kommer fra et habitat der det ikke er rapportert en rekke sykdommer innenfor en gitt tidsperiode endres, slik at det er tydelig at kravene bare gjelder for arter sykdommene er listeført for. Åpningen for at kompetent myndighet i avsenderlandet kan tillate forflytning av ville dyr som ikke oppfyller

³ «Bigård»: anlegg der honningbier holdes i én eller flere bikuber som den driftsansvarlige har stilt opp innenfor en radius på maksimum 100 meter. Én driftsansvarlig kan ha flere bigårder.

⁴ «Bikubemateriell»: bikuber og kubedeler, herunder bunnbrett, kasser, rammer med og uten voks, dronninggitter og dekkbrett, og annet utstyr til bruk i bigårder.

dyrehelsekravene når det gjelder blåtunge tydeliggjøres med en henvisning til artene som omfattes av regelen, se endring av innledningen til artikkel 101(5).

- Vedlegg II del 1 punkt 3 og del 2 punkt 3 endres slik at det er tydelig at tuberkulose tester kan tas fra geit og dyr fra kamelfamilien, dvs. dyrene og ikke bare fra prøver. Da blir testmuligheten lik den som er for hjortedyr.
- Vedlegg II del 1 inneholder et unntak fra kravet om årlig testing av geiter for tuberkulose. Det tydeliggjøres at kravene om overvåking av tuberkulose i del 1 punkt 1 bokstavene a, b og c må ha vært utført i de to årene før. Tidligere var henvisningen uklar.
- Henvisninger i forordning (EU) 2020/688 til forordning (EU) 2020/689 rettes.

På grunn av behovet for likelydende regelverk stiller EØS-avtalen strenge krav til gjennomføringen, nemlig at forordningen "som sådan gjøres til en del av avtalepartenes interne rettsorden", jf. EØS-avtalen art. 7. I Norge er "henvisningsteknikken" valgt for å ivareta dette kravet, se forskriftsforslaget § 3. Dette innebærer at den forskriftsteksten som vedtas, fastsetter at vedkommende forordning, i EØS-tilpasset form, skal gjelde som forskrift, uten at teksten der EØS-tilpasningene er innarbeidet, formelt vedtas som forskrift.

Denne metoden innebærer at rettigheter og plikter ikke kan leses direkte ut av forskriften. Brukere må gå til selve forordningsteksten for å finne dem. For å lette tilgjengeligheten, er forordningsteksten lagt ved høringen her. I forbindelse med kunngjøring av forskriften, vil Mattilsynet sørge for at den konsoliderte forordningsteksten også blir å finne i tilknytning til forskriften.

§ 4 Endringer til gjennomføringsbestemmelse

Bestemmelsene som gjennomfører forordning (EU) 2020/2154, og som er tidligere hørt, flyttes til § 4 pga. ny § 2 om definisjoner. Riktig EØS-plassering til forordning (EU) 2020/2154 er satt inn i § 4. Dette til informasjon.

Kapittel II. Utfyllende nasjonale bestemmelser – Generelle bestemmelser

Det første kapitlet med nasjonale bestemmelser har generelle bestemmelser, hovedsakelig om transport.

§ 5 Unntak fra krav om rengjøring og desinfisering av transportmidler ved transport innenfor et anlegg

Ny dyrehelseforordning artikkel 125 inneholder generelle smitteforebyggende krav ved transport av landdyr. Forordning (EU) 2020/688 artikkel 4 og 5 inneholder noen spesielle krav ved transport av landdyr og rugeegg, bl.a. om beholdere og desinfeksjon. Disse reglene gjelder både ved transport i landet og til utlandet.

Forordning (EU) 2020/688 artikkel 6 (3)(a) åpner for at krav om rengjøring og desinfisering av transportmidler etter hver forflytning av landdyr kan fravikes når dyrene transporteres innenfor et anlegg. Det er da krav om at de transporterte dyrene holdes på anlegget, at transporten utføres av den driftsansvarlige for anlegget og at transportmiddelet som brukes rengjøres og desinfiseres før det forlater anlegget. Mattilsynet foreslår et slikt unntak. Transport som utføres av ansatte på anlegget, vil også omfattes av bestemmelsen.

Unntaket i forordningen nevner kun transport av dyr, men overskriften til forordning (EU) 2020/688 artikkel 6 viser også til rugeegg og rugeegg passer egentlig bare inn under artikkel 6(3), foruten rugeegg for kjæledyrfugler. Mattilsynet har heller ikke oppfattet at det var EU-kommisjonens hensikt å utelukke transport av rugeegg fra unntaket. Mattilsynet forestår derfor at unntaket hjemlet i artikkel 6(3), både bokstav a og b, omfatter transport av både landdyr og rugeegg. Mattilsynet vil vurdere om det er formålstjenlig å ta opp behov for tydeliggjøring av artikkel 6 (3) når det gjelder rugeegg med EU-kommisjonen.

§ 6 Unntak fra krav om rengjøring og desinfisering ved transport mellom anlegg som tilhører samme forsyningskjede

Forordning (EU) 2020/688 artikkel 6 (3)(b) åpner for at krav om rengjøring og desinfisering av transportmidler etter hver forflytning av landdyr, og krav om at det noen ganger også rengjøres m.m. før forflytning, kan fravikes når dyrene transporteres mellom anlegg som tilhører samme

forsyningskjede i Norge. Det er da krav at transportmiddelet som brukes, rengjøres og desinfiseres på slutten av dagen den ble brukt for å transportere dyr.

Forsyningskjede (eng: supply chain) er ikke definert i forordning (EU) 2020/688. Forsyningskjede er derimot definert i sporbarhetsforordningen (EU) 2019/2035, og da begrenset til forsyningskjeder der svin flyttes mellom spesialiserte anlegg. Selv om EU-kommisjonen opprinnelig hadde et prinsipp om at det var unødvendig å gjenta definisjoner som allerede sto i ny dyrehelseforordning og de underliggende rettsaktene, så inneholder både forordning (EU) 2020/688 og forordning (EU) 2019/2035 en lang rekke identiske definisjoner. Gjentakelsen av definisjoner dekker både dyrearter og andre begreper som f.eks. transportmidler. Dette medfører at det blir tvil om begrepet «forsyningskjede» i forordning (EU) 2020/688 skal tolkes i tråd med definisjonen i sporbarhetsforordningen (EU) 2019/2035. Mattilsynet velger derfor å tolke forsyningskjede i unntaksbestemmelsen i forflytningsforordningen slik at unntaket kan både omfatte anlegg som flytter svin og anlegg som flytter andre arter enn svin, f.eks. fjørfe.

Mattilsynet foreslår et unntak fra rengjørings- og desinfiseringskravet ved transport av holdte landdyr eller rugeegg mellom anlegg som tilhører samme forsyningskjede i Norge dersom transportmiddelet som brukes, rengjøres og desinfiseres på slutten av dagen den er brukt for å transportere dyr. Et slikt unntak vil kunne dekke f.eks. transport mellom navet i en purkering med tilhørende satellitter, transport til fast slakteri og transport fra rugeeggprodusenter til slaktekyllingrugerier.

Mattilsynet tolker åpningen i forordningen i videste forstand, da det er ulogisk om unntaket bare skal gjelde mellom adskilte anlegg som har forskjellige former for drift i samme forsyningskjede, men ikke mellom to lokaliteter som brukes fast i drift av samme dyrehold. Mattilsynet forstår bestemmelsen som foreslås slik at transport mellom gårder og beiteområder, mellom driftsbygninger og mellom deler av en samdrift omfattes av unntaket. Bakgrunnen er at Mattilsynet har mottatt informasjon fra Nortura, KLF, NSG og Animalia som belyser behovet for unntaket.

Mattilsynet har forsøkt å utnytte handlingsrommet i regelverket så langt som mulig. Innspill fra næringen (Nortura, KLF, NSG og Animalia) viser til utfordringer knyttet til transport av småfe særlig om høsten. Næringen viser til at manglende kapasitet gjør ofte at transportmiddelet kun kan rengjøres mekanisk mellom to turer, og at skapet skal da vaskes minst en gang i uken. Næringen viser til at kravet om daglig vasking innebærer en utfordring for praktisk gjennomføring av småfesesongen, da det ikke er kapasitet til daglig vask med vann. Mattilsynet antar at dette gjelder også for desinfisering, da desinfisering gjøres etter vask. Kravet om daglig vask av transportmidler følger av den tidligere hørte forordningen. Mattilsynet kan ikke se at det foreløpig er anledning til å gi unntak fra dette kravet. Mattilsynet vil vurdere behov for å ta opp utfordringer med rengjøring av transportmidler ved transport i fjerntliggende områder under sesongmessigdrift med EU-kommisjonen. Det er likevel først behov for å se hvordan regelverket vil fungere.

§ 7 Unntak om oppsamling på transportmiddel før forflytning av hov- og klovdyr og fjørfe til EØS-området

Dyrehelseforordning artikkel 133 sier at driftsansvarlige kan gjøre holdte hov- og klovdyr og fjørfe til gjenstand for høyst tre oppsamlinger i løpet av en forflytning fra en opprinnelsesstat til en annen medlemsstat. Oppsamlingene skal bare skje i anlegg som er godkjent til dette formålet iht. dyrehelseforordning artikkel 97(1) og 99 (3) og (4). Det er likevel mulig å tillate at oppsamlingen kan skje på et transportmiddel under nærmere vilkår, noe Mattilsynet foreslår.

Transport av dyr fra flere anlegg på samme transportmiddel er ikke alltid ansett som oppsamling. EU-Kommisjonen forklarte forskjellen mellom oppsamling på transportmiddel vs. delt transport på ekspertgruppemøte 26. november 2020, der endringer av forordning (EU) 2020/688 ble diskutert. Delt transport skal ha adskilte rom for dyr fra ulike virksomheter. For å anses som delt transport skal dyrene holdes i den opprinnelige gruppen, forsendelsen skal holdes adskilt under transporten og ha egne dokumenter. På oppsamlingssentraler skal dyr av ulike arter og ulik helsestatus holdes epidemiologisk separert. Dyr skal ikke være innom flere enn 3 oppsamlingssentraler før de flyttes til annet land. Oppsamlingssentraler som sender til andre land, må være godkjent.

§ 8 Transport av dyr fra næringsrettet dyrehold

Dagens dyrehelseforskrift § 12 første ledd foreslås videreført i ny landdyrforflytningsforskrift § 8 som en utfyllende nasjonal bestemmelse for transport fra næringsrettet dyrehold. Bestemmelsen kan enten anses som et biosikkerhetstiltak iht. dyrehelseforordning artikkel 269 jf. artikkel 10 eller som en forflytningsrestriksjon hjemlet i dyrehelseforordning artikkel 170 og 171.

Det foreslås ikke at dagens dyrehelseforskrift § 12 annet og tredje ledd videreføres fordi bestemmelsene er dekket av det nye regelverket. Som nevnt inneholder forordning (EU) 2020/688 artiklene 4 og 5 generelle krav til transportmidler og containere. Der er det konstruksjonskrav for å hindre utslipp av potensielt smitteførende materialer og krav om rengjøring og desinfisering, men uten direkte krav om at transportmidler og containere skal være lette å reingjøre. Det er likevel implisitt pga. kravet om at de er rengjort og desinfisert. Journalføringskravene⁵ til transportøren reguleres av dyrehelseforordning artikkel 104 og forordning (EU) 2019/2035 artikkel 34.

§ 9 Påbud om vaksinerings av duer

Forordning (EU) 2020/688 artikkel 59 krever at duer som flyttes til en annen EØS-stat er vaksinert mot infeksjon med Newcastle disease-virus og kommer fra et anlegg der det vaksineres mot det viruset. Påbudet om vaksinerings av duer mot paramyxovirusinfeksjon i dagens dyrehelseforskrift § 15 annet ledd videreføres som en utfyllende nasjonal bestemmelse⁶ med krav om vaksinerings av (norske) duer som skal delta på utstillinger e.l. her i landet i ny landdyrforflytningsforskrift § 9. Påbudet om vaksinerings av duer mot paramyxovirusinfeksjon rettes til vaksinerings mot Newcastle disease for å samsvare med kravet i forordningen. Mattilsynet mener også at dette blir korrekt, da vaksinen som er på markedet i Norge er mot Newcastle disease.

Videreføring av vaksinekravet for duer er ikke til hinder for at Norge opprettholder status som fri for Newcastle disease uten vaksinerings iht. forordning (EU) 2020/689. Kravene i forordning (EU) 2020/689 er bare knyttet opp mot fravær av vaksiner hos fjørfe og fugler i fangenskap av hønsfamilien (*Galliformes*).

På sikt, vil siste punktet om at veterinærer som er ansvarlig for vaksinasjonen må melde fra til Mattilsynet om vaksinasjonen flyttes til den nye vaksinasjonsforskriften.

§ 10 Nasjonale overvåkningsprogrammer, isolasjon og undersøkelse

Nasjonale overvåkningsprogrammer ble innført som et kompensatorisk tiltak da veterinæravtalen medførte at landdyr ikke lenger kunne kontrolleres for sykdom da de krysset grensen inn til Norge. Dagens dyrehelseforskrift § 17, jf. vedlegg III, inneholder krav om nasjonale overvåkningsprogrammer, isolasjon og undersøkelser. Dyr som kommer fra en besetning som ikke er overvåket gjennom nasjonale programmer for sykdommene i vedlegg III, skal ikke flyttes til en overvåket besetning før dyras smittestatus er undersøkt og Mattilsynet har funnet resultatene fra undersøkelsen tilfredsstillende. Bestemmelsen gjelder både ved flytting av landdyr i Norge og til Norge, og diskriminerer derfor ikke mot landdyr fra andre EØS-stater.

Den nye dyrehelseforordningen med forordning (EU) 2020/688 inneholder dyrehelsekrav for landdyr som forflyttes i EØS. Flesteparten av dyrehelsekravene gjelder bare ved flytting mellom land, med kun overordnede krav ved flytting av landdyr internt i et land. Dagens dyrehelseforskrift § 17 gjelder både ved flytting av dyr i Norge og til Norge. Det foreslås at dagens dyrehelseforskrift §17 flyttes til den nye landdyrforflytningsforskriften i § 10. Ordlyden i § 10 endres for å samsvare med ny dyrehelseforordning ved bl.a. at «besetning» endres til «anlegg» eller «dyrene som holdes sammen».

Forordning (EU) 2020/688 inneholder tilleggskrav for landdyr som skal til land med fristatus for visse sykdommer eller land med utryddelsesprogrammer, f.eks. at dyret som flyttes kommer fra et land med fristatus for sykdommen. Forordningen inneholder også tilleggskrav for testing for visse sykdommer før avreise. Det foreslås derfor en tilføyelse til § 10 som unntar dyr som kommer fra

⁵ Det er likevel behov for en utfyllende nasjonal bestemmelse om at journalen må oppbevares i minst tre år (mot dagens ett år), men dette vil reguleres i en annen forskrift (trolig i landdyrsporbarhetsforskriften), jf. AHL art 104(3).

⁶ Hjemlet i ny dyrehelseforordning artikkel 46. Vilkårene i art 46 bør anses som oppfylt. Vaksine mot Newcastle disease kreves ved forflytning mellom medlemsstater og bør anses som forholdsmessig ved flytting i et land.

EØS-stater med fristatus for sykdommen listeført for arten i vedlegg I fra kravet om undersøkelse (og isolasjon), se § 10 siste ledd.

Hvilke sykdommer avsenderanlegget skal overvåkes for, og som følger av dagens dyrehelseforskrift vedlegg III, endres lite og flyttes til landdyrforflytningsforskrift vedlegg I. Bakgrunnen for dette er at Mattilsynet har sett at svenske myndigheter har EØS-hørt nasjonale krav til isolasjon og prøvetaking av storfe for paratuberkulose og gris for PRRS. Dette selv om paratuberkulose er listeført i EU som kategori E og PRRS som kategori D. Svenske myndigheter har hjemlet disse nasjonale bestemmelsene i dyrehelseforordningens artikkel 170.

Av de sykdommene omfattet av nasjonale overvåkningsprogrammer angitt i dagens dyrehelseforskrift vedlegg III er det bare BVD, PRRS og tuberkulose (hos hjort) som er kategorisert i EU som sykdommer som omfattes av handelskrav⁷ ved flytting mellom EØS-stater. Det er stilt konkrete dyrehelsekrav mht. BVD hos storfe og tuberkulose hos hjort i forordning (EU) 2020/688, men ikke for PRRS hos svin.

Tilleggskravene i forordning (EU) 2020/688 for å sikre mot BVD vil gjelde for innførsel av storfe til Norge når Norge får innvilget sykdomsfri status for BVD. Norske myndigheter har ennå ikke rukket å søke på sykdomsfri status for BVD under det nye regelverket, men vil søke i løpet av 2021/2022. I påvente av at Norge får offisiell fristatus for sykdommen er det fornuftig at det nasjonale overvåkningsprogrammet med tilhørende isolasjon og prøvetaking opprettholdes. BVD vil kunne fjernes fra listen når Norge har fått status som fri for BVD. Nasjonalt overvåkningsprogram for BVD har vært essensielt for god helse hos storfe og sykdommen vil fortsatt overvåkes under det nye systemet. Når Norge får sykdomsfri status for BVD vil norske anlegg med storfe måtte overvåkes iht. krav om vedlikehold av denne status i forordning (EU) 2020/689.

Norske myndigheter mener at det er nødvendig å sikre mot spredning av PRRS både mellom gårder i Norge og ved flytting av svin til anlegg i Norge. PRRS er i EU kategorisert som kategori D- og E-sykdom. Det er ingen spesielle krav til overvåkning av PRRS i EU-regelverket og kravene til overvåkning i forordning (EU) 2020/689 del II kapittel 1 er svært overordnede. Testing for Aujeszky's disease hos svin i Norge er ganske omfattende og prøvene testes samtidig for PRRS og en rekke andre rekke andre svinesykdommer⁸. PRRS er ikke funnet i tester gjort under de nasjonale overvåkningsprogrammene, se Veterinærinstituttets årlige rapporter om resultatene fra overvåkningsprogrammene 2015-2019 på <https://www.vetinst.no/overvaking> Mattilsynet foreslår å videreføre dagens krav om at svin som ikke er overvåket for sykdommen gjennom nevnte overvåkningsprogram må undersøkes og isoleres ved flytting til et anlegg der svin er overvåket. Vi støtter oss på at svenske myndigheter også har foreslått egne krav ved flytting av svin for å hindre spredning av PRRS og beholde PRRS på listen i vedlegg I.

Forordning (EU) 2020/688 artikkel 26 har krav om at hjortedyr som flyttes til et annet medlemsstat må komme fra anlegg der overvåkning for tuberkulose kompleks er gjort i tråd med forordningens vedlegg II. Dersom sykdommen oppdages, må det også utføres testing på alle hjortedyr over seks uker på avsenderanlegget før flytting. Dette er vesentlig strengere krav enn dagens krav i direktiv 91/65/EØF artikkel 6 (A)(2). Overvåkningsregimet er også strengere enn det norske OK-programmet. Overvåkningsprogrammet for tuberkulose på hjort i forflytningsregelverket bør i fremtiden legge grunnlaget for det norske overvåkningsprogrammet. Norske myndigheter ønsker å justere programmet for å oppfylle kravene i forordning (EU) 2020/688. Når hjort fjernes fra listen over de nasjonale overvåkningsprogrammene i vedlegg I må hjort samtidig fjernes fra § 10 fjerde ledd bokstav c.

Paratuberkulose er i EU kategorisert som kategori E-sykdom for storfe, småfe, dyr av kamelfamilien og hjortedyr. Kategori E-sykdommer skal overvåkes. Som nevnt over er det kun generelle krav for overvåkning av kategori E-sykdommer i forordning (EU) 2020/689, dersom det ikke er gitt spesifikke krav f.eks. for visse kategori B- og C-sykdommer. Det norske OK-

⁷ Dvs. at de minst er kategorisert som D-sykdom.

⁸ Beskrivelse av OK-program 2021 for AD/TGE/PRCV/PEDV/PRRS og svineinfluensa: Blodprøver alle avlsbesetningene én gang i løpet av året. Blodprøver av alle purkeringnavene én gang i løpet av året. Blodprøver fra et utvalg av andre purker og råner (2591) og slaktegris (490) på slakteri. Det totale antallet prøver som skal tas ut i det løpende overvåkningsprogrammet i 2021 er ca. 4000.

programmet for paratuberkulose hos bl.a. storfe og dyr av kamelfamilien er derimot omfattende⁹. Av denne grunnen beholdes paratuberkulose på listen over nasjonale overvåkningsprogrammer i vedlegg I, med tilhørende krav til undersøkelse og isolasjon.

Følgende sykdommer omfattet av de nasjonale overvåkningsprogrammene i dagens dyrehelseforskrift vedlegg III er ikke listeført i EU¹⁰:

- mædi hos sau
Dagens OK-program innebærer at sau testes for mædi. Situasjon med mædi utbrudd viser nødvendigheten av å videreføre krav om at sau er underlagt det nasjonale overvåkningsprogrammet før flytting.
- svineinfluensa og smittsom gastroenteritt/transmissible gastroenteritis (TGE) hos svin
Dagens OK-program innebærer at svin testes for Aujeszkys sykdom (AD), smittsom gastroenteritt (TGE), porcint respiratorisk coronavirus (PRCV), porcint epidemisk diare virus (PEDV), porcint reproduksjons- og respiratorisk syndrom (PRRS) og svineinfluensa virus (SI). Svineinfluensa er fortsatt en del av OK-programmet selv om svineinfluensa A (H1N1) pdm09 ble introdusert gjennom menneskelig smitte i 2009 og den norske strategien ikke lenger er å holde Norge fritt for sykdommen.
- Infeksiøs laryngotrakeitt (ILT) hos høns, kalkun, rapphøns, fasaner, vaktler og perlehøns
ILT oppdages ofte i hobbyfjærbebesetninger. Dagens OK-program omfatter nå bare ILT hos sertifiseringspliktige hønsebesetninger (*Gallus gallus*) etter at oppalsperioden er over og produksjonsfasen innledet. Kalkun, rapphøns, fasaner, vaktler og perlehøns er ikke en del av dagens OK-program. Tanken har vært at ved å undersøke høns, har en indirekte oversikt over de andre artene. Av praktiske grunner er prøvetaking av struts og vaktler utelatt. (Prøvetaking av vaktler kan taes på slakteri). Foreløpig høres videreføring av nasjonalt overvåkningsprogram for ILT for de samme artene som i dagens dyrehelseforskrift. Det gjøres likevel oppmerksom på at andre arter enn høns vil kunne fjernes fra landdyrforflytningsforskrift vedlegg I etter en nærmere vurdering. Isolasjonsmuligheten vil da også falle bort for de andre artene. Mattilsynet ber om høringsinnspill til begge alternativene.
- aviær rhinotrakeitt (ART) hos kalkun, perlehøns, fasaner og strutsefugl
Dagens OK-program omfatter nå bare ART hos kalkuner. Perlehøns, fasaner og strutsefugl er ikke en del av dagens OK-program og fjernes derfor fra landdyrforflytningsforskrift vedlegg I.
- skrapesjuka hos sau og geit
Skrapesjuka er heller ikke listeført i ny dyrehelseforordning, fordi TSE dekkes av zoonoseforordningen. Det nasjonale overvåkningsprogrammet er basert på TSE-regelverket.

Mattilsynet foreslår derfor å videreføre de nasjonale overvåkningsprogrammene nevnt i dagens dyrehelseforskrift vedlegg III med tilhørende isolasjon og prøvetaking. Disse nasjonale bestemmelsene hjemles i dyrehelseforordning artiklene 170, 171 og 269. Mattilsynet mener at de nasjonale bestemmelsene om isolasjon og prøvetaking er ikke-diskriminerende da de gjelder likt ved flytting mellom anlegg i Norge og ved flytting av dyr til Norge. Regelen hindrer ikke handelen mellom medlemsstatene og er begrenset til det som anses som forholdsmessig og nødvendig.

Når OK-programmet for ART ikke lenger omfatter strutsefugler, vil muligheten for undersøkelse og isolasjon av strutsefugl iht. § 10 falle bort. Likeledes for rapphøns, fasaner, vaktler og perlehøns om Mattilsynet beslutter å fjerne de nevnte artene fra landdyrforflytningsforskrift vedlegg I.

Kapittel III. Utfyllende nasjonale bestemmelser – restriksjoner på forflytning av dyr i Norge

Kapittel III viderefører en rekke bestemmelser med restriksjoner på flytting av dyr fra dagens dyrehelseforskrift kapittel V og smittebegrensende tiltak fra birøktforskriften.

⁹ Den aktive overvåkingen på storfe inkluderer analyse av 1000 avføringsprøver fra 200 utvalgte besetninger. Overvåkingen ble utvidet i 2020, fra 200 til 1 000 prøver per år. Det skal tas avføringsprøve én gang i året av anslagsvis 130 besetninger med kamelider. Kamelidene må være eldre enn 36 måneder. Dersom dyreholdet ikke har kamelider som er minst tre år, skal det heller ikke tas prøver. Innsendte kadaver/prøver fra døde eller avlivede dyr i tuberkuloseprogrammet blir brukt også i overvåkingen av paratuberkulose og Psoroptes.

¹⁰ Mattilsynet mener at de nasjonale overvåkningsprogrammene for ikke-listeførte sykdommer kan videreføres med hjemmel i dyrehelseforordning artikkel 269, med krav om isolasjon og prøvetaking hjemlet artikkel 171.

§ 11 Karenstid for storfe, svin og dyr av kamelfamilien

I 2018 ble det innført karenstid for storfe, svin og kameldyr, på samme måte som Storbritannia og Danmark innførte, etter utbrudd av munn- og klovsyke. Bakgrunnen for at karenstiden ble satt til to uker var tiden som er nødvendig for å fange opp alvorlige og tapsbringende luftveissykdommer hos storfe. Det foreslås at dagens dyrehelseforskrift § 19 videreføres og flyttes til ny landdyrforflytningsforskrift § 11. Samtidig tydeliggjøres det at karenstiden gjelder ved flytting mellom anlegg her i landet, slik at det er klart at bestemmelsen ikke gjelder ved innførsel eller import som reguleres av andre bestemmelser. Kravet om å oppbevare og vise frem egenerklæring eller veterinærattest i § 11 annet og fjerde ledd fjernes da kravene i stedet vil følge av landdyrsporbarhetsforskriften om at slik dokumentasjon skal inngå i journalen på mottakeranlegget. Bestemmelsen rettes ellers også for å samsvare med ordlyden i dyrehelseforordningen.

§ 12 Vilkår for forflytning av honningbier i Norge

Dagens birøktforskrift § 5 inneholder både regler om sertifisering av bigårder og krav om at bier og utbygde vokstavler som omsettes eller flyttes kommer fra sertifisert bigård. I stedet for å ha vilkår for sertifisering av bigårder, videreføres essensen i birøktforskrift § 5 i § 12, men da som krav til hva den driftsansvarlige må sikre ved flytting av honningbier i Norge. Dvs. det er ikke lenger krav ved flytting av utbygde vokstavler, da dette i stedet reguleres av animaliebiproduktforskriften. På denne måten unngås en oppdeling av reglene mellom landdyrforflytningsforskriften og landdyrsporbarhetsforskriften. Selv om § 12 første, annet og tredje ledd er kursivert for å vise endret ordlyd i forskriftsutkastet, er innholdet svært lik dagens krav.

Mattilsynet vurderer om den kliniske undersøkelsen eller varroaundersøkelsen kan gjøres av veterinær istedenfor Mattilsynet, der den driftsansvarlige ikke har rett til å utføre den etter dyrehelseforskriften § 36. Mattilsynet ber om innspill til § 12 sjette ledd. Der den driftsansvarlige selv utfører den kliniske undersøkelsen eller varroaundersøkelsen fordi de har rett til dette iht. dyrehelseforskriften § 36, må de holde Mattilsynet orientert om at undersøkelsene utføres.

Vedlegg 1 i dagens birøktforskrift er videreført i landdyrforflytningsforskriften vedlegg II. Fylkesnavn er oppdatert. I region A er også Leka tilføyet og Nærøy endret til Nærøysund. I region B er Rindal kommune i Trøndelag tilføyet, og det er spesifisert at regionen gjelder for det som tidligere var Sogn og Fjordane fylke i Vestland. I sone B2 unntas tidligere Hornindal, fjernes Norddal og tilføyes Fjord unntatt tidligere Stordal. For mer om vedlegget, se delen om § 13 under.

§ 13 Forflytningsforbud for å begrense spredning av varroa- og trakémiddinfeksjon i Norge

Birøktforskriften § 12 videreføres i § 13 med endringer som foreslått av Norges Birøkterlag. Dette innebærer at forbudet mot å overføre honningbier og brukt bikubemateriell pga. fare for spredning av varroamid vil gjelde fra region C til regionene A og B, jf. vedlegg II.

Norges Birøkterlag har tidligere gitt følgende innspill til Mattilsynet om regionene og sonene i birøktforskriftens vedlegg 1: «*Norges Birøkterlag vurderer det som hensiktsmessig å slå sammen region C og D til en ny region C. Region D ble opprettet etter påvisning av varroa i en bigård i Bergen siden man var usikker på varroamidens utbredelse i det tidligere varroafrie området. Status i dag er at varroamiddene finnes i stort sett hele Hordaland, og enkelte steder har midden vært tilstede i opptil 10 år. Region D er i praksis en varroaregion, og det er derfor hensiktsmessig å slå sammen region C og D til en ny region C (med varroa).*»

Mattilsynets forslag innebærer at dagens region C og D er slått sammen. Når det gjelder kommuner i Rogaland er Rennesøy, Forsand og Finnøy fjernet. Alle kommuner i Trøndelag tas også med i region C unntatt de som inngår i regionene A og B. (Tidligere var Sør-Trøndelag og et utvalg av kommuner i Nord-Trøndelag i region C.)

Pga. definisjon på bikubemateriell i dyrehelseforskriften og konflikt med biproduktregelverket fjernes forbudet flytting av «utbygde vokstavler» i § 13 første ledd. Tidligere birøktforskrift § 12 første ledd siste punktum blir nytt siste ledd i § 13, igjen uten «utbygde vokstavler».

Det tilføyes et unntak for å sikre muligheten for flytting av dronningbier på vilkår i § 13 tredje ledd. Det utdypes hvordan bidronningene skal undersøkes med bakgrunn i en metodebeskrivelse fra

Norges Birøkterlag som Mattilsynet mottok en rekke år siden. Dronningbier er viktig avlsmateriale og produseres få steder i landet. De som driver med birøkt trenger å ha tilgang på dronningbier. Forslaget tilpasses i forhold til at nåværende sertifiseringsordning erstattes med forflytningsvilkår. Videre harmoniseres forslaget med bestemmelsene om forsendelse av bidronninger fra tredjeland i forordning (EU) 2020/692 artikkel 67 når det gjelder antall følgebier i hvert bur ved forsendelser i Norge.

§ 14 Flytting av dyr fra sirkus og andre særegne dyrehold

Dagens dyrehelseforskrift § 20 har bestemmelser som gjelder for risikodyrehold og gir god ekstrabeskyttelse ved flytting av dyr i Norge. Bestemmelsen om flytting av dyr fra sirkus, dyreparker, besøksgårder i dagens dyrehelseforskrift § 20 først og annet ledd beholdes og flyttes til landdyrforflytningsforskrift § 14. Når det gjelder dagens dyrehelseforskrift § 20 tredje og fjerde ledd om dyr i institusjoner for forskning og diagnostikk, så foreslås det at bestemmelsene videreføres som § 14 tredje og fjerde ledd. Unntaket for flytting av dyr til slakteri beholdes også i § 14 femte ledd.

Mattilsynet ser at det kan oppstå forvirring ved at fremvisningsforskriften (som regulerer velferd) nevner både besøksgårder og dyrehager som eksempler på dyreparker. På grunn av dette brukes begrepet «dyrehager» i både ny dyrehelseforskrift og landdyrforflytningsforskriften istedenfor begrepet «dyreparker». Begrepsbruken i § 14 endres ellers også for å samsvare med dyrehelseforordningen. Det presiseres i tittelen at reglene gjelder bare ved forflytning i Norge, for å skille reglene fra bestemmelsene i forordning (EU) 2020/688 som gjelder ved forflytning til andre EØS-stater.

Institusjoner for forskning og diagnostikk kunne være steder som er godkjent som lukkede anlegg, anlegg som holder dyr for forskning eller diagnostikk uten at de er godkjent som lukkede anlegg og veterinærpraksiser-/klinikker som ikke er «anlegg» etter den nye dyrehelseforordningen. Høringsbrevet fra 2016 nevnte Veterinærinstituttet og NMBU som eksempler på institusjoner som omfattes av bestemmelsen i dagens dyrehelseforskrift § 20 tredje ledd. Vi tenker da at bestemmelsen ikke omfatter vanlige veterinærpraksiser-/klinikker.

Flytting av dyr fra slike institusjoner i Norge tilbake til opprinnelsesanlegget eller andre anlegg eller flytting av dyr fra dyrehager, sirkus eller besøksgårder til andre steder i Norge vil bare følge de vanlige forflytningskravene i dyrehelseforordning artikkel 124, såfremt dyr ikke flyttes mellom lukkede anlegg¹¹ (dyrehelseforordning artikkel 137) eller til et lukket anlegg (forordning (EU) 2020/688 artikkel 63¹²). Mattilsynet mener at det derfor er anledning til å regulere flytting av dyr ut av dyrehager, besøksgårder og institusjoner for forskning og diagnostikk til andre typer anlegg i landet og kontakt sirkusdyr har med andre dyr i opprinnelseslandet på nasjonalt grunnlag med hjemmel i dyrehelseforordning artiklene 170 og 171.

Dagens regler er blitt ansett som både forholdsmessige og nødvendige. Begrensningene vil hindre spredning av sykdommer som ikke omfattes av de generelle dyrehelsekravene i dyrehelseforordning artikkel 124 ved forflytning internt i Norge. Dette gjelder listeførte sykdommer som bare er kategorisert som E-sykdommer (f.eks. paratuberkulose hos dyr av kamelfamilien, rabies hos flaggermus og brucellose hos Zebra) eller ikke-listeførte sykdommer (f.eks. mædi hos småfe). Begrensningene henger også sammen med restriksjonene på småfe ellers i kapittel III, herunder unntaket gitt i § 18 første ledd. Bestemmelsene hindrer ikke forflytning av dyrene mellom EØS-stater.

§ 15 til § 19 Restriksjoner på flytting av småfe

Småfenæringen er svært viktig for Norge. Restriksjonene på flytting av småfe i Norge skal forebygge spredning av smittsomme sykdommer hos småfe som for eksempel klassisk skrapesjue, CAE, mædi, paratuberkulose og fotråte. Mange sykdommer hos småfe har lang inkubasjonstid (den tiden fra dyret blir smittet til det viser symptomer), og i tillegg et snikende forløp

¹¹ Det er frivillig for driftsansvarlige å søke om godkjenning av anlegg som «lukket anlegg» etter dyrehelseforordning artikkel 95.

¹² Der dyr skal flyttes til et lukket anlegg er bl.a. krav om at de ikke viser sykdom, se forordning (EU) 2020/688 artikkel 63.

Bestemmelsen gjelder både ved forflytning i Norge og mellom EØS-stater. Bestemmelsen innebærer at lukkede anlegg vanskelig kan ta imot syke dyr for behandling.

med vage symptomer. For mange av disse sykdommene finnes heller ingen vaksine eller behandling. Disse faktorene gjør bekjempelse av smittsomme sykdommer hos småfe utfordrende, og et regelverk som er utformet ut ifra et «føre-var» prinsipp er helt avgjørende for at bekjempelsen skal lykkes. Forbudet mot flytting av hunndyr av småfe og forbudet mot å flytte småfe over regiongrenser er «grunnsteinene» for å hindre spredning av eventuelt uoppdaget smitte til store geografiske områder i Norge. Dersom for eksempel ondarta saueskabb skulle komme inn i en besetning uten å bli oppdaga raskt, vil den kunne spre seg videre over hele landet. Eventuell etablering av soner rundt et sjukdomsutbrudd vil først kunne innføres i etterkant, og en smittsom sykdom kan da allerede ha spredd seg over et større område.

Restriksjonene på flytting av småfe i dagens dyrehelseforskrift §§ 21-25 med tilhørende vedlegg V, VI og VII, foreslås derfor videreført som utfyllende nasjonale bestemmelser i den nye landdyrforflytningsforskrift §§ 15 til 19 og vedleggene III til V. Ordlyden rettes for å samsvare med ordbruken i ny dyrehelseforordning. Begrepet «dyreholder» er gjennomgående endret til «driftsansvarlig». Endringen fra begrepet «besetning» til begrepet «anlegg» i bestemmelsene om flytting av småfe med tilhørende anlegg vil bare ha betydning der et anlegg har flere småfebesetninger som holdes som adskilte smittemessige enheter, noe som er lite relevant for småfenæringen. Navn på fylkene er også rettet i det som blir §§ 16, 17 og 19 og vedleggene IV og V pga. sammenslåingene i 2018 og 2020.

Samtidig presiseres det at bestemmelsene gjelder ved flytting av småfe i Norge, dvs. ikke til eller fra Norge. Dette fordi bestemmelsene vil flyttes til landdyrforflytningsforskriften som hovedsakelig gjelder ved flytting til eller fra andre EØS-medlemsstater og det er viktig å synliggjøre hvilke bestemmelser gjelder ved intern flytting av dyr. Næringen ønsker fortsatt streng regulering på flytting av dyr, da dette er det viktigste tiltaket for å hindre spredning av småfesykdommer. Videreføring av dagens restriksjoner på flytting av småfe i Norge vil ikke hindre samhandel mellom medlemsstatene og anses av Mattilsynet som både passende og nødvendige for å hindre spredning av skrapesjuka, mædi og CAE m.m. blant småfe i Norge.

Vi foreslår i tillegg noen justeringer i bestemmelsene for å tette mangler i regelverket som vi har avdekket etter at nasjonal dyrehelseforskrift trådte i kraft juli 2018. Justering av ordlyd i enkelte paragrafer som angår flytting av småfe er gjort etter innhenting av faglig vurdering fra Veterinærinstituttet og i tett dialog med småfenæringen sentralt.

§ 15 - klassifiserings- og flyttebestemmelser for å forebygge TSE hos småfe i Norge

Paragraf 15 om klassifiserings- og flyttebestemmelser for å forebygge TSE hos småfe, jf. vedlegg III, er basert på konseptet om klassifisering av driftsenheter i TSE-forordning (EF) 999/2001 vedlegg VIII. Det blir riktig¹³ å rette «besetning» til «anlegg» i bestemmelsene med restriksjoner om flytting av småfe, både pga. TSE-forordningen og ny dyrehelseforordning. Til § 15 første ledd tilføyes også et nytt punkt som presiserer at TSE-klassifiseringen avhenger av at meldeplikten i dyrehelseforskrift § 20 er oppfylt. Dette har i praksis vært tolkningen av henvisningen til varslingsplikten i dagens dyrehelseforskrift vedlegg V første punktum. Henvisningen fjernes fra dagens dyrehelseforskrift vedlegg V som blir til landdyrhelseforskrift vedlegg III. Dagens annet ledd annet punktum om at avsenderanlegget må minst være i TSE-klasse 3 blir til nytt tredje ledd. Da blir henvisningen i siste leddet riktig.

§ 16 – flytting av småfe i Norge

Paragraf 16 om flytting av småfe i Norge viderefører dagens dyrehelseforskrift § 22, men er omskrevet for å gjøre bestemmelsen lettere å forstå uten at det er gjort noen materielle endringer. Veterinærinstituttet anbefaler å videreføre forbud mot å flytte småfe ut av tidligere «skrapesjuka-fylker»; Vestland, Rogaland og Nordland. Veterinærinstituttet vurderer at det foreløpig ikke er tilstrekkelig dokumentasjon på at disse områdene er frie for skrapesjuka og at det fortsatt kan ligge uoppdaget smitte i disse områdene. Mattilsynet støtter denne vurderingen.

¹³ «Driftsenhet» er i TSE-forordningen definert som «ethvert sted der dyr som omfattes av denne forordning, holdes, oppdrettes, håndteres eller utstilles», som viser til lokalitet der dyrene holdes. «Besetning» i dagens dyrehelseforskrift har vært definert som «en gruppe med dyr som utgjør en smittemessig enhet». «Anlegg» defineres i ny dyrehelseforordning som «ethvert lokale, enhver bygning eller ved utedrift ethvert miljø eller sted der dyr eller avlsmateriale holdes enten midlertidig eller permanent, med unntak av husholdninger som holder kjæledyr og veterinærpraksiser eller -klinikker».

§§ 17 og 18 – tilleggskrav til dokumentasjon ved forflytning av geiter og sauer i Norge

Dagens dyrehelseforskrift § 23 er omskrevet og videreført i §§ 17 og 18, hhv. dokumentasjonskrav for geiter og sauer. Det tilføyes en presisering i titlene om at bestemmelsen gjelder «tilleggskrav». Denne presiseringen er nødvendig fordi landdyr som forlater en restriksjonssone må følges av et helsesertifikat selv ved forflytning i samme land, jf. dyrehelseforordning artikkel 143(2). Mattilsynet mener at det fortsatt er behov for denne tilleggskravet.

Egenerklæringen som må følge småfe ved forflytning skal bekrefte at det ikke er mistanke om¹⁴ klassisk skrapesjuka, paratuberkulose, mædi, CAE, byllesjuka eller fotråte i avsenderanlegget, pluss mistanke om *Psoroptes ovis* for geiter. Krav om informasjon i egenerklæring om byllesjuka for sau og *Psoroptes ovis* for geit er en tilføyelse. Bakgrunnen for tilføyelsen er at det har vært utbrudd av byllesjuka hos sau, ikke bare geit, i Troms. Videre har det i 2021 vært et stort utbrudd av *Psoroptes ovis* hos geit. Smittesporing har vist at besetningene har hatt mange smittekontakter, og Mattilsynet ønsker med tilføyelsen å øke bevisstheten om denne parasitten i forbindelse med kjøp og salg av dyr.

I dagens dyrehelseforskrift § 23 annet ledd står det at attest fra en veterinær som har undersøkt dyrene i besetningen skal sendes med når geit flyttes til en annen eller ny småfebesetning. Veterinærattesten skal bekrefte at dyret som flyttes ikke har symptomer på smittsomme dyresykdommer og at det foreligger negative tester for lentivirus og paratuberkulose, vedlegg V (tidligere vedlegg VII¹⁵). Likeledes for sauer som flyttes over fylkesgrensen til en annen eller ny småfebesetningen. Det presiseres nå også at veterinærattesten skal bekrefte at en veterinær har gjennomført en klinisk undersøkelse av dyrene som skal flyttes (i forbindelsen med bekreftelsen på at disse dyrene ikke har symptomer) og at veterinærattesten skal bekrefte at det ikke er mistanke om smittsomme dyresykdommer i anlegget. Presiseringen gjøres fordi ordlyden i dagens bestemmelse var noe utydelig. Bestemmelsen er blitt tolket slik at den inneholder disse kravene og brukt som bakgrunn for Mattilsynets mal for veterinærattest for flytting av småfe¹⁶.

Krav til testing for småfesykdommer i forbindelse med flytting av småfe mellom anlegg er endret i vedlegg V. For å drive bekjempelse av sykdommer fremover må man etter hvert øke sannsynligheten for å finne smitte, også i besetninger med få smittede dyr. Mattilsynet mener at tiden nå er moden for å øke sannsynligheten for å finne eventuell smitte også i besetninger med få smittede dyr. Vi har frem til nå lagt oss på en linje der vi med stor sannsynlighet finner smitte i besetninger der over 5 % av dyrene i flokken er smittet. Mattilsynet ønsker å øke sannsynligheten for å påvise smitte også i besetninger med få smittede dyr, og øker derfor antall prøver som skal tas i hver besetning for å kunne dokumentere smittefrihet for den enkelte besetning. Samtidig forenkles tabellen i vedlegg V.

Det innføres også forskriftskrav om testing for mædi ved flytting av hunddyr av sau i § 18 nytt siste punktum i første leddet. I forbindelse med påvisning av mædi i Trøndelag sommeren 2019 har det blitt vist slektskap til utbrudd med mædi helt tilbake til 2003-2005. Dette tyder på at all smitte ble ikke fjernet da sykdommen ble bekjempet den gangen. Mædi har også blitt påvist i andre deler av Norge på slutten av 90-tallet. Mattilsynet og Veterinærinstituttet mener at det ikke kan utelukkes at det kan ligge uoppdaget mædi i andre deler av landet. Som en konsekvens av dette ble det vinteren 2019, etter støtte fra småfenæringen sentralt, satt vilkår om negativ mæditest ved tillatelser til flytting av hunddyr av sau mellom besetninger. Dette foreslås nå innført som et forskriftskrav, da dette allerede er gjeldende forvaltningspraksis.

Når dyrehelseforskrift § 23 siste ledd om gyldighet på egenerklæringer og veterinærattester videreføres i siste ledd til ny forskrift §§ 17 og 18, fjernes kravet om å oppbevare og vise frem

¹⁴ Klassisk skrapesjuker er en ikke-listeført sykdom under ny dyrehelseforordning pga. egen TSE-forordning. Paratuberkulose er en kategori E-sykdom, mædi, CAE, fotråte og byllesjuka er ikke-listeførte sykdommer.

¹⁵ Disse er sykdommer som norske myndigheter og næringen har forsøkt å ha oversikt over for å hindre spredning i landet. Norge har også nasjonale overvåkningsprogrammer for småfe når det gjelder Lentivirus (Mædi, sau og CAE, geit) og Ondartet fotråte. Norge har OK-programmer for overvåkning av paratuberkulose hos småfe. Det er foreløpig ikke beskrevet noe detaljert overvåkningsprogram fra EUs side for paratuberkulose. Det er intet nasjonalt overvåkningsprogram for byllesjuka hos geit, men sykdommen omfattes av dagens meldeplikt.

¹⁶ [Veterinærattest ved flytting av småfe \(mattilsynet.no\)](https://mattilsynet.no)

disse dokumentene. Kravene vil i stedet følge av landdyrsporbarhetsforskriften ved at disse dokumentene vil inngå i journalen på mottakeranlegget.

Tredje ledd i § 17 og § 18 presiserer at egenerklæringen og veterinærattesten som kreves ved flytting av småfe skal dekke helseforhold på alle anleggene i et livdyrsamarbeidet, da disse anses som en smittemessig enhet. Dette er en omformulering av regelen i dagens dyrehelseforskrift vedlegg VII første punktum. Det presiseres også at testene angitt i vedlegg V baseres på antall dyr i hvert anlegg i livdyrsamarbeidet. I vedlegg V gis det en nærmere presisering av hvilke dyr som skal prøvetas. Det tydeliggjøres samtidig at kravene i vedlegg V bokstav A nr. 2 og bokstav B nr. 2 ikke gjelder på de tidligere angitte vilkårene, istedenfor at kravene bare kan frafalles når vilkårene er oppfylt.

§ 19 – unntak for visse forflytninger av småfe

Endringen fra begrepet «besetning» til begrepet «anlegg» innebærer at det er unødvendig å ha unntak for dyreklinikker i § 19 første ledd, da dyreklinikker ikke omfattes av begrepet «anlegg» i dyrehelseforordningen. Forbudet i § 16 annet ledd gjelder derimot flytting mellom småferegionene og ut av visse fylker og kommuner, istedenfor mellom anlegg. Nytt fjerde ledd tilføyes derfor til § 19 som unntar flytting til dyreklinikker fra forbudet i § 16 annet ledd.

§ 20 – unntak og særregler for livdyrsamarbeid for småfe

Dagens dyrehelseforskrift § 25 er omskrevet og videreført i ny dyrehelseforskrift § 20. I § 20 endres «dyreholdere» og «dyreholda» til «driftsansvarlige fra ... anlegg» flere steder da det blir mer korrekt ut fra sammenhengen. Kravet om at identiteten til alle dyreholdene i samarbeidet er registrert hos Mattilsynet før dyra flyttes endres til krav om at identiteten til alle driftsansvarlige i samarbeidet og registreringsnummeret til anleggene som deltar i samarbeidet er meldt til Mattilsynet, se endringen av § 20 annet ledd bokstav a nr. 2 og nytt nr. 3.

Det innføres samtidig tilleggskrav til livdyrsamarbeidet i § 20. Da dagens dyrehelseforskrift trådte i kraft 1.1.2018 ble det åpnet opp for livdyrsamarbeid mellom småfeholdere. Mattilsynet har sammen med næringen erfart at noen småfeprodusenter bruker denne muligheten som et «smutthull» for å flytte hunddyr mellom besetninger, og noen proforma livdyrsamarbeid har blitt inngått som en følge av dette. Næringen har uttrykt bekymring og Mattilsynet ønsker nå, etter faglige råd fra Veterinærinstituttet, å innføre krav om karenstid og krav til testing for mædi før inngåelse av livdyrsamarbeid, se § 20 annet ledd nye bokstaver c, d og e. Videre innføres krav om at de som deltar i livdyrsamarbeid årlig må fornye egenerklæringen, dette for å øke bevissthet og årvåkenhet til eventuell sykdom i besetningen hos det enkelte medlem i livdyrsamarbeidet, se tilføyelse til § 20 annet ledd bokstav a nr. 4.

Dyrehelseforordningen gjelder bare for zoonoser i den utstrekning det ikke allerede er fastsatt særlige regler i zoonoserettsaktene, deriblant TSE-forordningen. Valget om å flytte de særnorske bestemmelsene med restriksjoner på flytting av småfe til den nye landdyrforflytningsforskriften istedenfor dagens TSE-forskrift, henger sammen med at dyrehelseforordningen gjelder delvis for zoonoser, inneholder åpning for utfyllende nasjonale bestemmelser vedrørende flytting av landdyr inne i landet og dagens restriksjoner inneholder dokumentasjonskrav om fravær av andre sykdommer som blir overvåket i Norge.

§ 21 Utsetting av fjørfe som fuglevilt

Dagens forskrift 18. november 1994 nr. 1020 om sertifisering av fjørfevirksomheter har et nasjonalt sertifiseringskrav som har omfattet anlegg som holder fugler for utsetting som fuglevilt i Norge. Disse fuglene har blitt brukt bl.a. for å trene hunder for bruk i jakt.

Regelverket erstattes av dyrehelseforordningen og landdyrsporbarhetsforskriften (som gjennomfører forordning (EU) 2019/2035). Dyrehelseforordningen definerer «fjørfe» som fugler som oppdrettes eller holdes i fangenskap med sikte på bl.a. gjenoppbygging av fugleviltbestand (eng. restocking supplies of game birds). Fasaner m.m. som oppdrettes eller holdes for utsetting som fuglevilt for jakt eller trening til jakt vil derfor anses som fjørfe i dyrehelseforskriften og de tilhørende forskriftene.

Anlegg som holder fjørfe og som sender livdyr eller rugeegg til andre land i EØS-området, må være godkjent og oppfylle en rekke tilleggskrav, jf. dyrehelseforordning bl.a. artikkel 94 og forordning (EU) 2019/2035. Den enkelte staten kan velge særskilte dyrehelseiltak og eventuell nasjonal godkjenning for anlegg som utelukkende flytter livdyr eller rugeegg i eget land, jf. dyrehelseforordning artiklene 170, 171 og 269.

I forbindelse med arbeidet med nasjonale bestemmelser til landdyrsporbarhetsforskriften har Mattilsynet vurdert behovet for å videreføre det nasjonale sertifiseringskravet for å hindre at fuglevilt som settes ut i naturen sprer smitte. Løsningen blir foreløpig å innføre visse særskilte krav til opprinnelsesanlegget fjørfe som settes ut i naturen kommer fra. De øvrige dyrehelsekravene i dyrehelseforskriften må selvsagt oppfylles før fuglevilt settes ut i naturen og anleggene må også oppfylle biosikkerhetstiltakene i dyrehelseforskriften.

Forslag til ny bestemmelse innebærer at fjørfe som skal settes ut som fuglevilt i Norge må komme fra et godkjent eller sertifisert anlegg for hold av fjørfe, se høring 2 av landdyrsporbarhetsforskriften, eller et registrert anlegg der en rekke særskilte biosikkerhetstiltak er innført. Kravet vil også gjelde for rugeegg fra fjørfe som flyttes dersom den utklekkede fuglen skal settes ut som fuglevilt i Norge.

Der anlegget er hverken godkjent eller sertifisert er de særskilte kravene følgende: Fuglene må få både fôr og vann under tak og personer må bære overtrekkstøy/egnet arbeidstøy avhengig av tilknytningen og opptrer i samsvar med hygieneregler som den driftsansvarlige har utarbeidet. Rom eller innhegninger der fuglene holdes må være utformet slik at fuglene ikke kommer i direkte kontakt med ville dyr. I tillegg, må rommet/innhegningen tømmes for fugler minst en gang i året. I tomperioden må rommene eller innhegningene, samt utstyr som blir brukt der, rengjøres og desinfiseres.

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet har bedt Mattilsynet og Miljødirektoratet om å utarbeide en felles bestilling til Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) for å utrede miljøpåvirkningen, dyrehelse og dyrevelferd i forbindelse med oppdrett og utsetting av fuglevilt. Vitenskapskomiteen for mattrygghet vil i den nærmeste framtid få i oppdrag å belyse risikoen ved oppdrett og utsett av fasan og rapphøns. Praksisen og Miljødirektoratets tillatelser til å sette ut fuglevilt i 2021, har vært omdiskutert.

Kapittel IV. Utfyllende nasjonale bestemmelser – unntak ved forflytning av dyr til Norge

Mattilsynet har hatt kontakt med Sametinget og NRL om behovet for forenklede krav når det gjelder forflytning av tamrein. Særlig viktig er forenklede krav for flytting av holdte rein (tamrein) mellom sommer- og vinterbeiter, samt utøvelse av samisk sport- og kulturarrangementer. Mattilsynet har søkt å finne løsninger innenfor åpningene i ny dyrehelseforordning¹⁷. I nytt kapittel IV foreslås det unntak for holdte rein (tamrein) som ankommer Norge fra Sverige eller som går i transitt via Finland.

Det foreslås også unntak for hester som forflyttes til Norge fra nordiske land for deltakelse i konkurranser.

Unntakene er basert på åpninger i hhv. dyrehelseforordning (EU) 2016/429 artikkel 139 og forordning (EU) 2020/688 artikkel 69. Unntak som gis, avtales mellom opprinnelses- og bestemmelseslandene.

§ 22 Unntak for tamrein som flyttes mellom beiter i Norge og Sverige som en del av den samiske reindriften

Mattilsynet foreslår at tamrein som flyttes mellom beiter i Norge og Sverige som en del av den samiske reindriften er unntatt fra de særskilte kravene til hjortedyr i forordning (EU) 2020/688 og dyrehelsekravene i dyrehelseforordning avsnitt 2–5 (artikkel 126–136), med unntak av artikkel 126

¹⁷ På bakgrunn av diskusjoner på ekspertgruppemøtene om endring av forordning (EU) 2020/688 er det en forståelse for at unntak fra helsesertifikatkravene og krav til notifikasjon også kan gis med hjemmel i dyrehelseforordning artikkel 139 jf. artikkel 126 bokstav d som henviser til både artikkel 143 og 152.

nr. 1 bokstav a), b) og c) og artikkel 127 og 128, når de krysser grensen inn til Norge. Dette innebærer at slike rein bare må oppfylle dyrehelsekravene i ny dyrehelseforordningen artikkel 126(1) bokstavene a, b og c, artikkel 127 og artikkel 128. De er unntatt fra de spesifikke dyrehelsekravene i forordning (EU) 2020/688.

Det foreslåtte unntaket gjelder også for transitt av tamrein gjennom Norge ved flytting mellom svenske beiteområder og det motsatte.

Den norske forskriften kan ikke regulere at svenske myndigheter gir tilsvarende unntak. Men enighet mellom svenske og norske myndigheter skal sikre at tamrein også kan flyttes til Sverige under tilsvarende unntak.

Når det gjelder de detaljerte dyrehelsekravene i forordning (EU) 2020/688 artikkel 26 (og 28), har de tre nordiske landene fristatus for en del av sykdommene nevnt i artikkel 26. Norges fristatuser fremgår av EFTAs overvåkningsorgan beslutning 32/21/COL¹⁸ datert april 2021, som endret ved beslutning 33/21/COL. Fristatuser for Finland og Sverige fremgår av forordning (EU) 2021/620.

Iht. forordning (EU) 2021/620 har Finland og Sverige fristatus for rabies, Brucella abortus, B. melitensis og B. suis i både storfe og småfe (ovine & caprine), Mycobacterium tuberculosis complex, Infectious bovine rhinotracheitis/infectious pustular vulvovaginitis (IBR/IPV) og blåtunge (bluetongue). Både tuberkulose og IBR/IPV er bare kategorisert som D-sykdommer for hjortedyr (cervidae), men sykdommene er kategorisert som kategori B for storfe og fristatusen er derfor knyttet til denne arten. Fravær av tuberkulose og IBR/IPV hos storfe har stor betydning for hvor sannsynlig tamrein vil bli smittet av disse sykdommene.

Surra er en trypanosomose og smittestoffet overføres med vektor, (klegg). Den forekommer hos hest, forskjellige klauvdyr og hos hund og katt. Land med forekomst av surra er Sør-Amerika, Nord-Afrika og Midtøsten. Risikoen for å innføre sykdommen til Norge med tamrein som flyttes mellom Norge og Sverige må sees på som meget liten. Blåtunge er en virussykdom som spres med sviknott. Veterinærinstituttet har koordinert overvåking av blåtunge i Norge siden sykdommen ble påvist i fire besetninger på Sørlandet i 2009. Formålet med overvåkningsprogrammet er å dokumentere frihet for blåtunge i Norge. Norge har ennå ikke søkt om fristatus for blåtunge.

Tamrein som slaktes blir undersøkt i kjøttkontrollen iht. forordning (EU) 2019/627 artikkel 27(1)(a) jf. artikkel 20. Forordning (EU) 2019/627 artikkel 20 (1) sikrer en passiv overvåking av tuberkulose hos tamrein og bør anses som et risikoreduserende tiltak.

Forflytting av holdte rein (tamrein) mellom de tre nordiske landene bør medføre liten risiko for overnevnte sykdommene. Unntaket i § 22 gir ikke unntak fra begrensningene i CWD-forskriften, som gjennomfører beslutning (EU) 2016/1918. Risiko forbundet med skrantesjuke (CWD) reguleres særskilt i beslutning (EU) 2016/1918, og ikke av landdyrforflytningsforskriften og forordning (EU) 2020/688.

Det foreslås også at reinene kan flyttes uten helsesertifikat og uten forhåndsmelding påkrevd av dyrehelseforordningen. Mattilsynet har lagt vekt på de faktiske forholdene og tilgangen til veterinærer i vurderingen om kompetente myndigheter bør unnta fra kravet om helsesertifikat og notifikasjon, særlig når det gjelder flokker som drives mellom sommer- og vinterbeiter. Ny dyrehelseforordning artikkel 102 sikrer at driftsansvarlige for holdte rein må journalføre dyrenes forflytninger og informasjonen må gjøres tilgjengelig for myndighetene ved forespørsel. Når reinene flyttes på transportmiddel, skal de følges av tilpasset egenerklæringsdokument.

¹⁸ EFTAs overvåkningsorgan (EFTA Surveillance Authority) har i beslutning 32/21/COL datert april 2021, som endret ved beslutning 33/21/COL, stadfestet norsk fristatus for rabies, Brucella abortus, B. melitensis og B. suis hos storfe (bovine) og Brucella melitensis i småfe (ovine & caprine), tuberkulose (infection with Mycobacterium tuberculosis complex) og Infectious bovine rhinotracheitis/infectious pustular vulvovaginitis (IBR/IPV). Det er ikke påvist Epizootisk hemoragisk sjukdom (epizootic haemorrhagic disease virus) i Norge. Miltbrann (anthrax) er påvist sporadisk hos enkeltdyr, siste gang i 1993.

Egenerklæringer som kreves ved forflytning av rein tilbake til Norge skal inngå i journalen på mottakeranlegget. Dette vil fremgå av ny landdyrsporbarhetsforskriften.

Det er ikke valgt å foreslå unntak fra dyrehelsekrav og krav om helsesertifikat og notifikasjon ved flytting av rein til slakt, da det er ikke mening at de skal returnere til hjemlandet og det er vesentlig færre dyrehelsekrav for slakterein i forordning (EU) 2020/688. Avtalen med svenske og finske myndigheter omfatter ikke slakterein.

§ 23 Unntak for tamrein som flyttes mellom Norge og Sverige i forbindelse med utstillinger, idretts- eller kulturarrangementer knyttet til samisk kultur og tilsvarende arrangementer nær grensen

Det foreslås at tamrein som flyttes mellom Norge og Sverige for å delta i utstillinger, idretts- eller kulturarrangementer knyttet til samisk kultur i nærheten av grensen omfattes av unntaket i § 22. Likeledes for deltakelse i tilsvarende samiske arrangementer organisert i nærheten av grensen. «Utstillinger» er tatt med for at bestemmelsen ikke skal forstås som en innskrenkning ift. åpningen i dyrehelseforordningens artikkel 139, selv om idretts- og kulturarrangementer er trolig mest relevant.

Unntaket gjelder bare for reiser på inntil 10 dager fra tidspunktet riksgrensen ble krysset første gang under reisen. Dette betyr at det er begrenset hvor mange arrangementer det kan deltas i under unntaket. Denne begrensningen er satt for å lette sporingsarbeidet og minimere smittespredning.

Det kreves likevel at reinene må følges av tilpasset egenerklæring, selv om § 22 bare krever en egenerklæring for de som flyttes på at transportmiddel. Her vil det måtte gis informasjon om arrangementet slik at deltakelse kan bekreftes. For sportsarrangementer er det nærliggende å gi informasjon om f.eks. startnummer e.l. Som nevnt over, vil krav om at egenerklæringen inngår i journalen følge av landdyrsporbarhetsforskriften. Da kjørerein i noen tilfeller kan kjøres av andre enn driftsansvarlige på hjemmehørende anlegg, er det krav i § 23 annet ledd om at egenerklæringen skal overleveres til den driftsansvarlige på anlegget dyret returnerer til Norge.

Unntaket i § 23 gir ikke unntak fra begrensningene i CWD-forskriften.

§ 24 Unntak for tamrein som flyttes via Finland som en del av den samiske reindriften

Pga. reinbeitegjerdet mellom Norge og Finland og CWD- beslutning (EU) 2016/1918, blir unntakene for rein som krysser grensen fra Finland annerledes. Det foreslås derfor kun en regel om transitt via Finland ved flytting mellom norske beiteområder. Tamrein som flyttes til Norge via Finland som en del av den samiske reindriften omfattes av unntaket i § 22. Reinene må følges av tilpasset egenerklæring, uansett transportmåten, og kun transporteres gjennom Finland på transportmiddel uten opphold.

Her igjen blir egenerklæringen en del av journalen, jf. ny sporbarhetsforskrift.

Unntaket i § 24 gir igjen intet unntak fra begrensningene i CWD-forskriften.

§ 25 Unntak fra krav om helsesertifikat for hester ved forflytting mellom nordiske land for deltakelse i konkurranser

Det har vært en avtale om forenklet grensepassering for konkurransehester mellom Sverige, Danmark, Finland og Norge der disse unntas fra krav om helsesertifikat på visse vilkår. Forordning (EU) 2020/688 artikkel 69 åpner for at medlemsstater kan inngå tilsvarende unntak og de nevnte nordiske landene har inngått ny avtale. Endringene fra tidligere avtale omfatter:

- At avtalen kan benyttes ved deltagelse i alle konkurransegrener under Fédération Equestre Internationale (FEI) og internasjonale avlsbedømmelser for stambokførte hester.
- At hesten må ledsages av en egenerklæring om helsestatus.
- At reisen ikke skal overstige mer enn 10 dager fra kryssing av riksgrensen.

Forslag til nytt § 25 gjennomfører derfor unntak fra krav om helsesertifikater for hester som midlertidig forflyttes til Norge fra Danmark, Sverige eller Finland for å delta i konkurranser eller som returnerer til Norge etter kortvarig forflytning til Danmark, Sverige eller Finland for å delta i

konkurranser. Konkurransen med hest i denne bestemmelsen defineres som alle konkurransegrener anerkjent av Fédération Equestre Internationale (FEI), alle grener innen hesteveddeløp, herunder travløp og galoppløp, og internasjonale avlsbedømmelser for stambokførte hester.

For å kunne være unntatt kravet om helsesertifikat må hesten oppfylle de generelle helsekravene som gjelder for forflytning i EØS-området i dyrehelseforordning artiklene 124-127 (se dyrehelseforskrift § 4) og de særskilte helsekravene i forordning (EU) 2020/688 artikkel 22 (se § 3 av denne forskriften). Hesten må hele tiden følges av en egenerklæring iht. dyrehelseforordning artikkel 151 (se dyrehelseforskrift § 4), hestepass og dokument som viser at hesten er påmeldt en konkurranse. Et dokument som viser at hesten er påmeldt en konkurranse vil f.eks. være en verifisert påmelding eller oppføring av hestens navn i konkurranse-, løps- eller avlsbedømmelsesprogram. Det er også et krav at hesten returnerer til opprinnelseslandet innen 10 dager fra tidspunktet riksgrensen ble krysset.

Som en ekstra sikkerhet må konkurranseveterinæren, hoveddommer, eller personen som opptrer på vegne av hoveddommer, gjennomføre en identitetskontroll av hester som deltar i konkurransen og som er innført til et av de nordiske landene i tråd med unntaket. Disse skal bekrefte identitetskontrollen med signatur i avsnittet for dette i hestepasset før hesten deltar i konkurransen.

Den som transporterer hesten, må til enhver tid kunne fremlegge de nevnte dokumentene for myndighetene.

Egenerklæringer som kreves ved forflytning av hestedyr tilbake til Norge skal inngå i journalen på mottakeranlegget. Dette vil følge av landdyrsporbarhetsforskriften. Fordi den som foretar reisen med hesten ofte er en annen enn driftsansvarlig for stallen hesten vanligvis holdes på, spesifiseres det i § 25 fjerde ledd at egenerklæringen skal overleveres til den driftsansvarlige på anlegget dyret returnerer til i Norge.

Det bør likevel merkes at det er pågående diskusjoner i EU om det er anledning til å ha bilaterale avtaler for flytting av hester etter gjennomføringen av ny dyrehelseforordning, foruten eventuelle avtaler som hjemles i dyrehelseforordningens artikkel 139 som er snever. Dersom utfallet av diskusjonene medfører at unntaket i forordning (EU) 2020/688 artikkel 69 ikke kan brukes for et unntak fra krav om helsesertifikat ved flytting av registrerte hester mellom de nordiske landene, må unntaket revurderes.

Kapittel V. Utfyllende nasjonale bestemmelser – Kommersiell forflytning av tidligere eierløse, viltlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildere

I kapittel V samles bestemmelsene om vilkår for kommersiell forflytning av tidligere eierløse, viltlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildere. I tillegg gis det bestemmelser om hold av slike hunder før det forflyttes kommersielt.

Norge har siden 1. juli 2018 ført en strengere praksis ved import av tidligere gatehunder, etter Stortingets anmodning om innstramming våren 2017. Med tidligere gatehunder menes tidligere viltlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder. Selv om det her nevnes hunder, gjelder reglene også katter og ildere med tilsvarende opprinnelse. Hovedregelen i Norge er at tidligere gatehunder ikke kan forflyttes kommersielt som følge av at dyrene har ukjent helsestatus og sykdomshistorikk. For ikke-kommersiell forflytning må tidligere gatehunder være holdt av eieren i minst 6 måneder før dyret kan reise sammen med denne eieren til Norge.

Den strenge forvaltningspraksisen, og innføring av tiltakene, ble iverksatt for å forhindre innførsel av den alvorlige smittsomme sykdommen rabies. Rabies er en av de farligste zoonosene i verden, og WHO estimerer at rundt 60 000 mennesker i verden dør av denne sykdommen årlig, hovedsakelig i Asia og Afrika. Ved smitte, har sykdommen 100 % dødelighet, både hos dyr og mennesker. OIE har i sin Terrestrial Code lagt til grunn at inkubasjonstiden for rabies er inntil 6 måneder. Norske myndigheter anser derfor at tilstrekkelig helsestatus først oppnås etter 6 måneder, fordi sannsynligheten for utvikling av rabies er utelukket.

Norge er innvilget sykdomsfri status for rabies i henhold til den nye dyrehelseforordningen. Dette innebærer at Norge må oppfylle en del forpliktelser. Det følger av dyrehelseforordningen artikkel 41 (1) at Norge må etablere et overvåkningsprogram for rabies, kan innføre krav om restriksjoner for forflytning av hunder med hensyn til rabies inn til fristatusområdet Norge, samt benytte biosikkerhetstiltak for å hindre introduksjon av rabies.

§ 26 Kommersiell forflytning av tidligere eierløse, villlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildere til Norge

Med bakgrunn i at tidligere gatehunder ikke har kjent helsestatus, og dyrehelseforordningen ikke angir tydelig krav om hva som skal til for å sikre at en tidligere gatehund har tilstrekkelig god dyrehelse, er det vurdert at det er nødvendig å forskriftsfeste noen krav i forhold til biosikkerhetstiltak. Det forskriftsfestes derfor at tidligere gatehunder må ha hatt en oppholdstid på 6 måneder i et godkjent shelter/dyremottak uten å ha vært i kontakt med dyr av dårligere helsestatus, eller gjennomført en titrering av rabiesantistoffer på en prøve som er tatt minst 30 dager etter datoen for vaksinasjonen og minst tre måneder før forflytning. Det åpnes også for at tidligere gatehunder kan sendes direkte til anlegg med isolasjonssted i Norge, og som på forhånd er godkjent av Mattilsynet.

§ 27 Hold av tidligere eierløse, villlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildre fra andre EØS-stater i godkjente anlegg i Norge

Det innføres krav til biosikkerhet på anlegg der tidligere gatehunder m.m. fra andre EØS-stater holdes etter at de har ankommet Norge. Det gis også vilkår som må oppfylles før dyrene kan fjernes fra isolasjon, inkludert flytting og særskilt plikt til å melde ifra til Mattilsynet ved ethvert tegn til sykdom hos dyret i isolasjonsperioden.

Kapittel VI. Avsluttende bestemmelser

De avsluttende bestemmelsene samles i et nytt kapittel VI. De tidligere foreslåtte §§ 5 til 9 blir §§ 28 til § 31, og uten overgangsbestemmelsen som ikke utformes.

§ 28 Tiltak, tilsyn og vedtak

Bestemmelsen om tilsyn og vedtak som ble hørt foreslås endret for å synliggjøre at Mattilsynet også gjennomfører mange tiltak iht. forskriften.

Innholdet i utkastet til opphevings- og endringsforskrift

De utfyllende nasjonale bestemmelsene omtalt i denne høringen viderefører en lang rekke av bestemmelsene fra forskrift 27. juni 2002 nr. 732 om tiltak mot sykdommer og zoonotiske agens hos dyr (dagens dyrehelseforskrift). En rekke andre videreføres i ny dyrehelseforskrift, se høring 2 av ny dyrehelseforskrift. I høring 2 av ny dyrehelseforskrift er det forklart at dagens dyrehelseforskrift vil slutte å gjelde for fastlands Norge og endringen av forskriften høres der. Bestemmelser som dekkes av ny dyrehelseforordning med underliggende regelverk videreføres ikke.

De utfyllende nasjonale bestemmelsene omtalt i denne høringen viderefører også essensen i flere bestemmelser fra forskrift 6. april 2009 nr. 416 om birøkt. Birøktforskriften gjennomfører ikke EØS-regelverk som blir opphevet av dyrehelseforordningen med underliggende rettsakter. Det nye regelverket fører imidlertid til at reglene om forebygging og bekjempelse av sykdommer hos honningbier blir harmonisert i større grad enn tidligere. Innholdet i forskriften erstattes delvis av forskriftene som skal gjennomføre dyrehelseforordningen (ny dyrehelseforskrift) og forordning (EU) 2019/2035 (landdyrsporbarhetsforskriften). Det er likevel bestemmelser i birøktforskriften som ikke er dekket av de nevnte forordningene. Noen av disse kan det være aktuelt å videreføre som nasjonale eller utfyllende nasjonale bestemmelser i noen av de nye forskriftene, se omtalen av §§ 12 og 13 over, omtalen i høring 2 av ny dyrehelseforskrift og i høring 2 av landdyrsporbarhetsforskrift. Oppheving av birøktforskriften vil omtales i høring 2 av landdyrsporbarhetsforskriften.

Om oppheving av forskriftene om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av storfe og svin

Vi foreslår å oppheve forskrift 25. mars 2002 nr. 305 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av storfe og forskrift 25. mars 2002 nr. 304 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av svin. Forflytning av storfe og svin blir heretter regulert av den nye dyrehelseforskriften, landdyrsporbarhetsforskriften, landdyrforflytningsforskriften, dyreimportforskriften og forskriften som vil gjennomføre forordning (EU) 2021/403 med helsesertifikatene. De nye forskriftene er foreslått å skulle inneholde mange av de samme elementene.

Videreføring av dagens bestemmelser om prøvetaking og isolasjon av storfe og svin fra land utenfor EØS-området vil omtales i kommende høring av endring av dyreimportforskriften.

Om oppheving av forskrift om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av småfe

Vi foreslår å oppheve forskrift 14. mars 2005 nr. 232 om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av småfe. Forflytning av småfe blir heretter regulert av forskriftene nevnt over under omtalen av storfe og svin. De nye forskriftene er foreslått å skulle inneholde mange av de samme elementene.

Videreføring av dagens bestemmelser om prøvetaking og isolasjon av småfe fra land utenfor EØS-området vil omtales i kommende høring av endring av dyreimportforskriften.

Om oppheving av forskrift om samhandel med levende fjørfe og rugeegg m.m.

Vi foreslår å oppheve forskrift 28. desember 2001 nr. 1616 om samhandel med levende fjørfe og rugeegg. Forflytning av fjørfe og rugeegg i EØS-området blir heretter regulert av den nye dyrehelseforskriften, landdyrsporbarhetsforskriften, landdyrforflytningsforskriften og forskriften som vil gjennomføre forordning (EU) 2021/403 med helsesertifikatene. De nye forskriftene er foreslått å skulle inneholde mange av de samme elementene. Salmonellagarantiene gjenfinnes i helsesertifikatene, forutsatt tilpasninger, og vil derfor følge av forskriften med sertifikatene.

Oppheving av importforskrifter er allerede nevnt i tidligere høring av importregelverket og høring 2 av ny dyrehelseforskrift. Det kan likevel nevnes her at forskrift 19. juli 2010 nr. 1135 om import og transitt av fjørfe og visse fjørfeprodukter fra tredjestater oppheves fordi reglene erstattes av dyrehelseforskriften, dyreimportforskriften og forskriften som vil gjennomføre forordning (EU) 2021/403 med helsesertifikatene.

Om oppheving av forskrift om handel med dyr

Vi foreslår å oppheve forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige vilkår for import og eksport av levende dyr, sæd, egg og embryo (forskrift om handel med dyr). Forflytning av dyr og avlsmaterialer som i dag omfattes av forskrift om handel med dyr blir heretter regulert av den nye dyrehelseforskriften, landdyrsporbarhetsforskriften, avlsmaterialeforskriften, landdyrforflytningsforskriften, dyreimportforskriften og forskriften som vil gjennomføre forordning (EU) 2021/403 med helsesertifikatene. De nye forskriftene er foreslått å skulle inneholde mange av de samme elementene.

Forbudet mot å drive vandrebirøkt over riksgrensen i dagens forskrift § 9 annet ledd kan ikke videreføres i det nye dyrehelseregelverket, men er foreslått videreført i forskrift 1. desember 2000 nr. 1333 om planter og tiltak mot planteskadegjørere. Forslaget ble sendt ut på høring med høringsfrist i april 2021.

Forbud mot import av dyr fra tredjeland som EØS-regelverket ikke gir nærmere dyrehelsekrav om i dagens forskrift § 17 videreføres i dyreimportforskriften.

Åpningen for at den klinisk helseundersøkelse av hunder, katter og ildere 48 timer før de flyttes kommersielt kan utføres av en autorisert veterinær i dagens forskrift § 12 videreføres ikke.

Norge har ikke mulighet til å stille ekstrakrav når det gjelder rabies og bestemmelsene om karantene for dyr som er mottakelige for rabies og krav i dagens forskrift § 13 videreføres derfor ikke. Dette er omtalt i tidligere høring.

Import av fugler i fangenskap fra Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino, Sveits eller Vatikanstaten er omfattet av importforordningen (EU) 2020/692 og det nasjonale unntaket videreføres ikke. Kun Sveits står på listen over land slike fugler kan importeres fra i forordning (EU) 2021/404. Muligheten for Mattilsynet å tillate import av fugler på vilkår til godkjente bevaringsprogram eller forsøk, zoologiske hager, sirkus og fornøylesparker videreføres heller ikke i det nye importregelverket. Disse fuglene omfattes av importreglene i dyrehelseforordningen og importforordning (EU) 2020/692. Men import av fugler til bevaringsprogram trenger ikke å oppfylle de spesifikke bestemmelsene i importforordning (EU) 2020/692 Del II avdeling 3, jf. importforordningen artikkel 1(3)(b). Forslag til endringsforordning til importforordning (EU) 2020/692, C(2021)5121 gir lettelse for import av konkurranseduer fra tredjeland som skal fly hjem til tredjeland.

Om oppheving av forskriften om krav til dyrehelse ved forflytning av sirkusdyr

Vi foreslår å oppheve forskrift 10. august 2007 nr. 955 om krav til dyrehelse ved forflytning av sirkusdyr innenfor EØS. Forflytning av sirkusdyr i EØS-området blir heretter regulert av den nye dyrehelseforskriften, landdyrsportbarhetsforskriften og landdyrforflytningsforskriften. Norge har ikke mulighet til å stille ekstrakrav når det gjelder rabies og krav i sirkusforskriften § 3 videreføres derfor ikke.

Om oppheving av forskriften om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av dyr av hestefamilien m.m.

Vi foreslår å oppheve forskrift 31. desember 1998 nr. 1488 om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av dyr av hestefamilien. Forflytning av hestedyr i EØS-området blir heretter regulert av den nye dyrehelseforskriften, landdyrsportbarhetsforskriften, landdyrforflytningsforskriften og forskriften som vil gjennomføre forordning (EU) 2021/403 med helsesertifikatene. Muligheten for å gi unntak fra forflytningskrav for forflytning av hest nær Sverige og Finland i dagens forskrift § 16 erstattes av åpningen i dyrehelseforordning artikkel 139. Praksisen med å gi unntak gjennom enkeltvedtak er praktisert i flere år. Mattilsynet vil tilstrebe å lage avtale med nabolandene for å kunne bruke hjemmelen for å fatte enkeltvedtak etter søknad.

Oppheving av importforskrifter er allerede nevnt i tidligere høringer, se over. Det kan likevel nevnes her at forskrift 15. juli 2020 nr. 1573 om import av dyr av hestefamilien og sæd, egg og embryo fra dyr av hestefamilien fra tredjestater (hesteimportforskriften) oppheves fordi reglene erstattes av dyrehelseforskriften, dyreimportforskriften og forskriften som vil gjennomføre forordning (EU) 2021/403 med helsesertifikatene. Vedtak 2008/698/EF om vilkår som må oppfylles for at midlertidig og permanent import av registrerte hester fra en bestemt region i Sør-Afrika er flyttet til EØS-henvisningsfeltet til ny dyreimportforskrift.

Om oppheving av to forskrifter med dyrehelsemessige krav til animalske produkter til konsum

Vi foreslår å oppheve forskrift 9. september 2005 nr. 1045 om generelle dyrehelsemessige betingelser for produksjon, bearbeiding, omsetning og import fra tredjeland av næringsmidler av animalsk opprinnelse til konsum og forskrift 13. august 1999 nr. 1074 om dyrehelsemessige betingelser for omsetning og import av visse animalske produkter til konsum. Forflytning av slike animalske produkter til konsum blir heretter regulert av den nye dyrehelseforskriften, dyresykdomsbekjempelsesforskriften, landdyrforflytningsforskriften (ved forordning (EU) 2020/2154), dyreimportforskriften og forskriften som vil gjennomføre forordning (EU) 2021/403 med helsesertifikatene.

Om endring av to forskrifter om salmonella

Ny dyrehelseforordning endrer forordning (EF) nr. 2160/2003 ved å tilføye et nytt ledd til artikkel 9(3) som synliggjør kravene for testing av salmonella i vedtakene 95/410/EF, 2003/644/EF og 2004/235/EF for levende dyr sendt til Finland, Norge og Sverige. Dette for å sikre en videreføring av dagens særlige tiltak med hensyn til salmonella som gjelder for levende dyr sendt til disse tre landene etter ikrafttredelse av dyrehelseforordningen. Dette bl.a. fordi dyrehelseforordningen opphever vedtak 95/410/EF og fordi det er gjort et tydelig skille mellom zoonoseregelverket og dyrehelsereguleringen.

Vi foreslår å endre forskrift 23. desember 2005 nr. 1703 om kontroll av Salmonella og andre matbårne zoonotiske smittestoffer for å tilføye dyrehelseforordningen til endringsforordningene listet opp i § 1 og EØS-henvisningsfeltet. I tillegg tilføyes det nye leddet til artikkel 9(3) i selve forordningen bak forskriften. «Norge» tilføyes også artikkel 9(3) første ledd, da dette følger av en allerede eksisterende tilpasningstekst og kan være fornuftig å synliggjøre i den norske forskriften.

Vi foreslår også å synliggjøre endringen av forordning (EF) nr. 2160/2003 i EØS-henvisningsfeltet til forskrift 8. juni 2007 nr. 603 om kontroll med Salmonella i fjørfe, fjørfefôr, fjørfekjøtt og egg. Henvisningen i § 12 til bekjempelsesreglene oppdateres slik at det henvises til ny dyrehelseforskrift istedenfor den gamle forskriften.

Om endring av kjæledyrforskriften og oppheving av «burfuglforskrift»

Vi foreslår å endre forskrift 19. mai 2016 nr. 542 om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr § 6 og tilføye ny § 4A og § 6A. Endringene foreslås som følge av at forskrift om handel med dyr blir erstattet av nye forskrifter og forordninger med krav til fem eller færre fugler som flyttes fra land utenfor EØS-området.

Gjennomføring av kravene om (bur)fugler fra tredjestater i forordningene (EU) 2021/1933 og 2021/1938 i forskrift 23. januar 2006 nr. 66 om særskilte beskyttelsestiltak i forbindelse med aviær influensa ved import av burfugl i privat eie fra visse tredjeland, ble hørt med frist 4. februar d.å. Vi foreslår at forordningene i stedet gjennomføres i kjæledyrforskriften, i ny § 4A som angir regler for forflytning av fugler fra tredjestater. På den måten vil kjæledyrreglene være samlet. Nevnte «burfuglforskrift», som bare gjennomfører de to nevnte forordningene, foreslås opphevet. Tittelen på ny § 4A blir «dyrehelsekrav og dokumenter ved forflytning av fugler fra tredjestater». Begrepsbruken oppdateres for å samsvare med ordlyden i kjæledyrforskriften.

Særkravene i de to overnevnte forordningene gjelder ikke for ikke-kommersiell forflytning av fem eller færre fugler fra Andorra, Færøyene, Gibraltar, Grønland, Island, Liechtenstein, Monaco, San Marino, Sveits og Vatikanstaten. Kravene om egenerklæring og identifikasjonsdokument i § 6 vil gjelder for fugler fra disse landene, se forslag til § 4A tredje ledd. Dette er en nasjonal bestemmelse.

Dagens § 6 endres til kun å gjelde for forflytning av fugler fra EØS-stater. Bestemmelsene om kaniner og gnagere flyttes til ny § 6A. Antall fugler som kan flyttes som kjæledyr til Norge fra EØS-stater økes fra tre til fem. Det er for å ha samme antallsbegrensning som for forflytning av fugler fra tredjestater, jf. gjennomføringen av forordning (EU) 2021/1993 i ny § 4A. Unntaket fra kravet om helsesertifikat for ikke-kommersiell forflytning av fugler som ikke tilhører papegøyefamilien fra EØS-stater i nåværende § 6 tredje ledd faller bort. Unntaket ble innført fordi det nåværende regelverket ikke krever helsesertifikat for handel med andre fugler enn fugler av papegøyefamilien mellom EØS-stater. Dermed var det heller ikke rom for å kreve helsesertifikat for ikke-kommersiell innførsel. Med det nye regelverket innføres krav om helsesertifikat for handel med alle slags fugler i fangenskap mellom EØS-stater. Dermed blir det nasjonalt handlingsrom¹⁹ til å kreve det samme for ikke-kommersiell innførsel. Siden § 6 uansett endres, fjernes ordet "han" i § 6 første ledd annet punktum slik at det nå blir kjønnsnøytralt og står "der veterinæren bekrefter å ha foretatt en klinisk undersøkelse".

Som nevnt over, flyttes bestemmelsene om forflytning av kaniner og gnagere til ny § 6A. Her videreføres innholdet i dagens bestemmelser, men antall kaniner og gnagere som kan forflyttes som kjæledyr økes fra tre til fem. Det er for å ha samme grense for hvor mange dyr det er lov å ha med seg, uavhengig av om dyrene er fugler, kaniner eller gnagere, og dermed gjøre regelverket lettere å forstå for brukerne.

¹⁹ Det nasjonale handlingsrommet i forordning (EU) nr. 576/2013 artikkelene 9(3) og 14(3) blir dermed brukt til å stille strengest mulig krav for ikke-kommersiell forflytning av flere enn fem fugler, kaniner, gnagere, reptiler og amfibier til Norge. Handlingsrommet innebærer at EØS-statene kan ha nasjonale regler for ikke-kommersiell forflytning av bl.a. fugler, kaniner, gnagere, reptiler og amfibier til sitt område i påvente av harmoniserte regler. De nasjonale reglene kan likevel ikke være strengere enn de som gjelder for handel med/import av de samme artene.

I et forsøk på å lette forståelsen av bestemmelsen, angir § 6A første ledd kravet til egenerklæring og annet ledd kravet til helsesertifikat for noen av dyrene. Det er for at brukeren skal slippe å lese hovedregel med unntak for å finne frem til rettsregelen.

Forslaget til ny § 6A inneholder også nye nasjonale bestemmelser for ikke-kommersiell forflytning av reptiler og amfibier. Det innføres en maksimumsgrense på fem reptiler og gnagere som kan flyttes som kjæledyr. Det er likt som i den gjeldende svenske forskriften. Der er maks antall fugler, kaniner, gnagere, reptiler og amfibier som kan flyttes som kjæledyr satt til fem, se Föreskrifter²⁰ om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa. Samtidig innføres krav om egenerklæring og helsesertifikat for reptiler og amfibier, da den nye dyrehelseforordningen ikke har krav til kommersiell forflytning av andre reptiler og amfibier enn salamandere²¹. Bare Batrachochytrium salamandrivorans er listeført som relevant kategori D sykdom. Mattilsynet mener at det derfor er anledning til å innføre krav om antallsbegrensning, egenerklæring og helsesertifikat for reptiler og amfibier som forflyttes som kjæledyr.

Det tas også med en henvisning til dyrevelferdsregelverket med forbud mot innførsel i forskrift 11. mai 2017 nr. 597 om forbud mot å innføre, omsette og holde eksotiske dyr i ny § 6A. Det er for at kjæledyrforskriften ikke skal forlede brukerne til å tro at det er fritt frem å innføre kaniner, gnagere, reptiler og amfibier. For mer informasjon om forbudene se [Reise med fugler, gnagere og kaniner til Norge | Mattilsynet](#)

Regelverket som miljømyndighetene forvalter setter også begrensninger for hvilke kjæledyr som kan tas inn til Norge på bakgrunn av CITES, se <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/handel-med-truede-arter-cites/handel-eller-reise-med-levende-dyr-og-fugler/>

Dersom det er flere enn fem dyr av overnevnte arter, må dyrene oppfylle kravene som gjelder for kommersiell innførsel av de samme dyreartene. Dette fremgikk tidligere av kjæledyrforskriftens § 6 annet ledd for fugler, kaniner og gnagere. Essensen i bestemmelsen er videreført og oppdatert med henvisning til nytt regelverk i § 4A siste ledd, § 6 siste ledd og § 6A nest siste ledd. Kravet er også utvidet til å gjelde for reptiler og amfibier.

Gjeldende forvaltningspraksis for ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr som er tidligere viltlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter eller ildere, videreføres. Bakgrunnen er at slike dyr har dårligere helsestatus sammenliknet med kjæledyr som det ikke-kommersielle regelverket er ment for.

Av hensyn til rettsklarhet og tydeliggjøring i regelverket, foreslås det å innta en bestemmelse i gjeldende kjæledyrforskrift § 5 annet ledd, samt endring av titteloverskriften. Titteloverskrift endres slik at det fremgår at det er utfyllende nasjonale bestemmelser om forflytning av hunder, katter og ildere. I tillegg til vilkårene i dagens kjæledyrforskrift, forskriftfestes det krav om at kjæledyreier må dokumentere at dyret er holdt i minst 6 måneder før den ikke-kommersielle forflytningen og sørge for at dyret i perioden ikke har vært i kontakt med dyr av dårligere helsestatus. Alternativt kan kjæledyreier dokumentere at det er gjennomført en titrering av rabiesantistoffer på en prøve som er tatt minst 30 dager etter datoen for vaksinasjon og minst tre måneder før flytting.

Om endring av dyreimportforskriften

For å videreføre norsk praksis når det gjelder forflytning av tidligere viltlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildere, som forflyttes til Norge fra tredjeland, er det behov for å gjøre endringer i dyreimportforskriften. Forslaget går ut på å kreve 6 måneders oppholdstid i shelteret/dyremottaket uten å ha vært i kontakt med dyr av dårligere helsestatus. Alternativt kan den tidligere gatehunden ha gjennomført titrering av rabiesantistoffer på en prøve som er tatt minst 30 dager etter datoen for vaksinasjonen og minst tre måneder før forflytning. Det åpnes også for at tidligere gatehunder kan sendes direkte til anlegg med isolasjonssted, og som på forhånd er godkjent av Mattilsynet.

²⁰ Finnes på nederst på følgende lenke: [Reptiler og groddjur - Jordbruksverket.se](#)

²¹ Bare Batrachochytrium salamandrivorans er listeført som relevant kategori D sykdom. (Det er svært strenge krav til kommersiell forflytning av salamandere i vedtak 2021/361/EU, deriblant helsesertifikat, men vedtaket gjelder ikke for kjæledyr.)

Nytt sammenliknet med gjeldende rett/gjeldende prinsipper

Hva som er nytt, er allerede nevnt i beskrivelse av den enkelte bestemmelse. Endringene basert på endringsforordningen er nye. De fleste utfyllende nasjonale bestemmelser er en videreføring av dagens regler og norsk forvaltningspraksis.

Tilgrensende regelverk/forvaltningsområder

Landdyrforflytningsforskriften gjennomfører utfyllende forordninger til henholdsvis dyrehelseforordningens del IV. Det er derfor naturlig at disse forskriftene henger tett sammen med overordnede bestemmelser gitt i dyrehelseforskriften som gjennomfører dyrehelseforordningen.

Videre er det også naturlig at bestemmelsene i disse forskriftene henger sammen med bestemmelser gitt i de andre forskriftene som gjennomfører utfyllende forordninger til dyrehelseforordningen:

- Landdyrsporbarhetsforskriften.
- Dyrehelseovervåkningsforskriften
- Dyresykdomsbekjempelsesforskriften.
- Avlsmaterialeforskriften.
- Dyreimportforskriften.

For utfyllende forklaring på tilgrensende regelverk og forvaltningsområder vises det til høringsbrev til den nye dyrehelseforskriften, som ligger på følgende nettside:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/nytt_dyrehelseregulering_2021/forslag_til_ny_dyrehelseforskrift.37197

Konsekvensutredning

Gjennomføring av forordning (EU) 2021/1706 som endrer forordning (EU) 2020/688:

Kravet om et 42-dagers opphold på godkjent anlegg før produksjonsfjærfe som produserer andre produkter enn kjøtt og konsumegg kan flyttes til en annen EØS-stat ventes å ha liten betydning for næringen. Slike produksjonsfjærfe vil f.eks. kunne være fugler som produserer fjær/dun og utgjør en liten del av næringen. Søk i eksportattester i Mattilsynet sin skjematjeneste (MATS) viser lite eksport.

Det at Mattilsynet vil måtte sende og motta informasjon om flytting av daggamlekyllinger som er ruget ut av egg fra tredjeland når færre enn 20 dyr flyttes mellom Norge og andre EØS-stater antas å omfatte et fåtall forflytninger og derfor en liten byrde for Mattilsynet.

Rettelser for å sikre at det sikres en standard oppholdsperiode for slaktedyr, slik at de helt klart dekkes av kravene rundt oppsamling antas å ha få konsekvenser fordi det var hele tiden mening at oppsamlingsreglene i ny dyrehelseforordning og forordning (EU) 2020/688 skulle dekke slaktedyrene. Rettelsen fjerner enhver tvil.

Presiseringen om at hunder, katter og ildere som sendes til en annen medlemsstat, og som er samlet etter at de har forlatt opprinnelsesanlegget, må komme fra godkjente oppsamlingssentraler, er i realitet ingen endring fra regelverket som allerede er hørt. Dette følger av godkjenningsskravene som vil stå i landdyrsporbarhetsforskriften og har følgelig ingen konsekvens.

Kappflyvningskonkurranser med duer har lange tradisjoner. Duene transporteres fra et land direkte til slippstedet og duene flyr så tilbake. Smitterisikoen ved denne type forflytning vurderes som svært liten. Endringsforordningens unntak fra kravet om påkrevd oppholdsperiode og helsesertifikat for konkurranseduer (engelsk: «racing pigeons») til kappflyvningskonkurranser i en annen medlemsstat opprettholder nesten Mattilsynets gjeldende praksis for dueslipp. Etter søknad har Mattilsynet som oftest gitt dispensasjon fra bestemmelsene i forskrift 20. februar 2004 nr. 464

om dyrehelsemessige vilkår for import og eksport av levende dyr, sæd, egg og embryo for duer for å kunne delta i slike konkurranser på visse vilkår. Mattilsynet har ikke gitt dispensasjon for trening. Konsekvensen blir at det nå også vil være anledning å flytte konkurranser duer for trening. Når forordning (EU) 2020/688 med endringen gjennomføres vil det være en administrativ lettelse for Mattilsynet, ved at det ikke vil være behov å behandle søknader om dispensasjoner. Informasjon fra Norges Brevdueforbund august 2021 er at det er høyst ca. 40 flyvninger fra utlandet per år der 5 forskjellige brevduegrupper deltar (2 grupper gjør inntil 10 flyvninger hver og 3 grupper gjør inntil 6 flyvninger hver). Det ventes derfor at Mattilsynet vil kunne behandle rundt 40 færre dispensasjonssøknader per år. Det vil også være en administrativ lettelse for de som konkurrerer og trener slike kappflyvningsduer.

Endringen for at testing for tuberkulose hos geiter og dyr av kamelfamilien skal være lik den for hjortedyr vil ha en betydning for næringen på den måten at de også kan ta prøver av dyrene. Det ventes likevel at dette ikke har en økonomisk betydning.

Endringen om at de spesifikke sykdomskravene for ville dyr som flyttes mellom EØS-stater kun gjelder for arter som sykdommen er listeført for, anses utelukkende å være en presisering av noe som allerede lå til grunn i bestemmelsen. Endringen er derfor uten konsekvenser. Likeledes for presiseringen når det gjelder unntaket fra årlig testing av geiter når det gjelder overvåkning for tuberkulose og retting av henvisninger til forordning (EU) 2020/689.

Tilføyelse av utfyllende nasjonale bestemmelser:

De utfyllende nasjonale unntakene fra krav om rengjøring og desinfisering av transportmidler ved transport innenfor et anlegg og mellom anlegg som tilhører samme forsyningskjede vil begrense de økonomiske konsekvensene gjennomføringen av forordning (EU) 2020/688 vil ha for næringen. Sett at forordningen som endres ennå ikke er gjennomført i norsk rett, bør det ikke nødvendig å tallfeste besparelsen. Det samme gjelder for unntaket om oppsamling på transportmiddel før forflytning av hov- og kloddyr og fjørfe til EØS-området. Mattilsynet har vært i kontakt med næringen.

Næringen ved Nortura, KLF, NSG og Animalia har gitt tilbakemelding om at kravet om daglig vasking av transportmidler kan gi behov for anskaffelse av mer transportkapasitet i småfenæringen med de kostandene til materiell og personell dette innebærer. Dette kravet følger av den tidligere hørte forordningen.

Videreføringen av påbud om vaksineringsprogram for duer, krav ved transport av dyr fra næringsrettet dyrehold, karenstid, samt restriksjoner på forflytting av dyr fra sirkus og andre særegne dyrehold i Norge opprettholder status quo og medfører ingen konsekvenser.

Strengere krav for overvåkningsprogrammet for tuberkulose på hjort følger allerede av forordning (EU) 2020/688, som er hørt tidligere. Konsekvensen av at hjort fjernes fra listen over de nasjonale overvåkningsprogrammene er at disse dyrene ikke lenger kan stanses iht. isolasjonsbestemmelsen ved flytting mellom anlegg. Det er imidlertid andre regler (skrantesjukeregler) som hindrer flytting av hjortedyr både mellom anlegg i Norge og mellom Norge og EØS-stater. Handel med hjortedyr er derfor lite. Det ventes at fjerningen av hjort fra bestemmelsen om de nasjonale overvåkningsprogrammene har få eller ingen konsekvenser.

Når vilkår for sertifisering av bigårder endres til vilkår for forflytning av honningbier i Norge, vil det fortsatt være behov for informasjon om at undersøkelse tas til Mattilsynet. Endringen innebærer derfor ingen reell administrativ konsekvens. De som driftsansvarlige som ikke har rett til å utføre den kliniske undersøkelsen eller varroaundersøkelsen selv, jf. ny dyrehelseforskriften § 35, måtte få undersøkelsene utført av Mattilsynet/veterinær. Endringene av regionene er i stor grad for å passe til nye fylkesnavn og sikrer at reglene er i samsvar med realitetene og bør derfor medføre få konsekvenser. Unntaket om dronningbier er en kodifisering av gjeldende dispensasjonspraksis og medfører derfor ikke økonomiske konsekvenser. Unntaket gir derimot en liten administrativ lettelse ved at det ikke lenger blir behov for birøktere å søke om dispensasjon og behov for Mattilsynet å behandle søknader.

Når det gjelder tilleggsdokumentasjon ved flytting av sauer og geiter i Norge medfører ikke presiseringene noen konsekvenser. Tilføyelsen av to sykdommer på egenerklæringen medfører ingen økte kostnader for driftsansvarlige som holder småfe. Det samme gjelder for videreføring av de andre restriksjonene for flytting av småfe og oppdateringen av fylkesnavnene.

Økningen av antall prøver som skal tas i hver besetning for å kunne dokumentere smittefrihet for det enkelte anlegget medfører derimot en økt kostnad for driftsansvarlige som skal flytte småfe. Testing for antistoffer mot lentivirus er 120 kr pr prøve (+mva). Det er ingen endring for anlegg med inntil 30 dyr. På anlegg med mellom 30-99 vinterfôra dyr vil antall dyr som må testes øke fra 30 til alle dyrene over ett år, dvs. for et anlegg med 99 dyr vil de måtte nå test 69 flere dyr. Dette vil utgjøre en økt kostnad på kr. 8280 for et anlegg med 99 dyr når et dyr skal flyttes til et annet eller nytt anlegg med småfe (dog for sauer bare ved flytting til slikt anlegg i en annen fylke). De med mellom 100-200 vinterfôra dyr vil måtte teste 65 flere dyr som er en økning på kr. 7800, mens de med flere enn 200 dyr vil måtte teste 60 flere dyr som er en økning på kr. 7200 per anlegg. Blodprøvene har likevel relevans i 36 måneder og den økte kostnaden kan sees i sammenheng med en tre-års periode. Den totale kostnadsøkningen avhenger også av antall flyttinger av dyr. Det kan hende at den økte kostnaden vil redusere antallet mellomstore besetninger som er interessert i å selge enkelt dyr eller flytte dyr over fylkesgrenser og at slikt salg vil konsentreres på færre og større besetninger. Innføring av krav om testing for lentivirus når hunddyr flyttes til et nytt anlegg med småfe medfører også økte kostnader

De økte testkravene for småfe som flyttes bør ikke ha administrative og økonomiske konsekvenser for Mattilsynet, foruten ev. sjekking av den nye veterinærattesten for hunddyr.

Det er bare et fåtall driftsansvarlige som setter ut fjørfe som fuglevilt. Krav til fjørfe som settes ut som fuglevilt i Norge medfører ikke økonomiske konsekvenser, da kravene samsvarer med de Mattilsynet tidligere har pålagt enkelte aktører. Det vil gi en administrativ lettelse at kravene står direkte i forskriften, istedenfor dispensasjonsvedtak. Både de driftsansvarlige og Mattilsynet sparer arbeid med å søke om og behandle dispensasjoner. Besparelsen blir likevel ikke så stor i og med at det bare er et fåtall som driver med dette.

Unntakene for flytting av rein bør ikke ha noen negative økonomiske konsekvenser når unntakene sammenlignes med gjeldende regelverk. Unntakene begrenser de økonomiske og administrative konsekvensene av både dyrehelseforordningen og forordning (EU) 2020/688 på den samiske reindriften og kulturutøvelsen. Unntakene sikrer at rein som flyttes slipper helsesertifikater, forhåndsnotifikasjon og omfattende krav mht. tuberkulose og brucellose²². Kravet om egenerklæring er en liten byrde sammenlignet med helsesertifikater som har vært nødvendige for kjørerain som krysser grensen for å delta i sportsarrangementer. Krav om egenerklæring ved transitt gjennom Finland eller når beitende rein flyttes på transportmiddel til Sverige, anses å være en liten byrde.

Konsekvensen av den reviderte avtalen om forenklet grensepassering for konkurransehest mellom de nordiske landene og § 25 er en videreføring av forenklete bestemmelser for reiser med konkurransehester mellom de nordiske landene. Utvidelsen medfører at en større gruppe kan benytte seg av unntaket, men det er vanskelig å anslå antall av slike reiser. I dag koster utstedelse av helseattest for en hest minst kr. 1355/attest (kr. 455 for attest for levende dyr + kr. 800 for reise for å utstede attest + fakturagebyr på kr. 100). Kravet om egenerklæring og presisering av at reisens varighet ikke overstiger mer enn 10 dager sikrer at risiko for spredning av sykdom ved slike reiser ikke øker nevneverdig etter Mattilsynets vurdering.

Dersom diskusjoner i EU medfører at den nordiske avtalen om forenklet grensepassering for konkurransehest må opphøre vil det medføre at alle hester som skal krysse en landegrense, uavhengig av formål med reisen, må ledsages av et helsesertifikat utstedt av Mattilsynet. Helseattesten vil da måtte utstedes tidligst 48 timer før reisen påbegynnes og har en varighet på 10 dager. Bortfallet av den nordiske avtalen om forenklet grensepassering for konkurransehest vil derfor få økonomiske og administrative konsekvenser for både Mattilsynet og privatpersoner. Mattilsynet jobber med å finne andre løsninger som kan forenkle grensepasseringen for

²² Forordning (EU) 2021/620 godkjenner Finland og Sveriges sykdomsfrie statuser for bl.a. Brucellose og tuberculose kompleks, Norges fristatuser for sykdommene fremgår av ESA-vedtak 32/21/COL som endret ved 33/21/COL.

konkurransesehest innenfor de nye bestemmelsene. Unntaket er grensenære aktiviteter omtalt i avsnittet «Om oppheving av forskriften om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av dyr av hestefamilien m.m.» som videreføres og vil kunne hjemles i dyrehelseforordningens artikkel 139.

Forslaget om å fastsette bestemmelser om kommersiell forflytning av tidligere eierløse, villlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildere vil innebære en liten oppmykning sammenliknet med forbudet som er i dag. Det å forskriftsfeste reglene for ikke-kommersiell forflytning av tidligere gatehunder vil gi et sterkere rettsgrunnlag som vil gi bedre rettsikkerhet for publikum, og klarere hjemler til å fatte vedtak for Mattilsynet. Ettersom dyrehelseforordningens regler om ikke-kommersiell forflytning ikke trer i kraft før i 2026, legges den samme forståelsen av gjeldende rett til grunn for forskriftshjemler.

Opphevings- og endringsforskriften

Oppdatering av de to salmonellaforskriftene har ingen administrative og økonomiske konsekvenser. Flytting av forordningene med krav som gjelder for forflytning av fugler som er kjæledyr fra tredjeland til kjæledyrforordningen medfører ingen materiell endring fra det som tidligere er hørt. Innføringen av krav til dokumentasjon ved forflytning av kjæledyrfugler fra EØS-stater til Norge er en innstramning som er en direkte følge av innstramninger i det kommersielle regelverket som er hørt tidligere. Innstramningen vil medføre at den som skal reise sammen med fuglen sin i EØS, vil få økte utgifter. Innføringen av en begrensning på antall reptiler og amfibier og dokumentasjonskrav for disse som tas med til Norge som kjæledyr er også en innstramning som vil øke utgiftene for den som drar på reise med slike dyr. Det er likevel vesentlig mindre reising med slike fugler, gnagere, reptiler og amfibier enn andre kjæledyr som hunder og katter. Endringene antas ikke å medføre vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser. Oppheving av forskriftene omtalt i endrings- og opphevingsforskriften har heller ingen administrative og økonomiske konsekvenser utover de som er nevnt i tidligere høring. Bestemmelsene om prøvetaking og isolasjon av storfe, svin og småfe fra land utenfor EØS-området vil videreføres i revidert dyreimportforskrift. Omtalen av bestemmelser om kommersiell forflytning av tidligere eierløse, villlevende, forsvunne, forlatte eller konfiskerte hunder, katter og ildere over gjelder også for endringer i kjæledyrforskriften og dyreimportforskriften.

Høringssvar

Høringssvar sendes inn via lenke på Mattilsynets nettside: [Forslag til ny felles forskrift om flytting av landdyr, rugeegg og animalske produkter fra landdyr i EØS-området | Mattilsynet](#)

Alle høringssvar vil bli offentliggjort.

Høringsfrist: 11. mars 2022

Med hilsen

Inge Erlend Næsset
direktør for avdeling regelverk og kontroll

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:

- Konsolidert forslag til forskrift som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om forflytning av landdyr, rugeegg og animalske produkter fra landdyr i EØS-området (landdyrforflytningsforskriften)
- Forslag til forskrift om oppheving og endring i forskrifter for gjennomføring av dyrehelseforordning
- Kjæledyrforskrift vedlegg 1
- Endringsforordning (EU) 2021/1706